

รายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ

ครั้งที่ ๕๕

วันเสาร์ที่ ๒๒ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๑

ณ พระที่นั่งอภิเศกดุสิต

เริ่มประชุมเวลา ๘.๑๕ นาฬิกา

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : วันนี้มีสมาชิกประชุม ๑๕ คน
เป็นองค์ประชุมแล้ว (ข้าพเจ้าขอเบิกประชุม พิจารณาระเบียบวาระที่ค้างมา
มาตรา ๒๒ กรณีการจะขอไปพิจารณา

สมาชิกในที่ประชุมไม่ขัดข้อง

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : ถ้าไม่มีผู้ใดขัดข้อง ถือว่าที่
ประชุมอนุมัติ คือไปพิจารณามาตรา ๒๓

เลขาธิการสภาร่างรัฐธรรมนูญ : มาตรา ๒๓ นี้ เนื่องจากมีข้อ
เสนอแปรญัตติของ ม.จ. มงคลอุดม ชยางกูร นายคงใจภักดีและขุนทดฤทธิ
ศึกษาร กรมมาธิการขอแก้ตั้งต่อไป ขอให้ท่านสมาชิกได้โปรด
“มาตรา ๒๓ รัฐพึงสนับสนุนการค้นคว้าในทางศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์”
แก้ “ศิลปกรรม” “เป็นศิลปศาสตร์”

นายเกษม บุญศรี : ข้าพเจ้าสงสัยคำว่า “ศิลปศาสตร์” เรา
ไม่มีที่ใช้ในเมืองไทย นอกจากภาษาเทศน์ของพระ

หลวงประกอบนิติสาร (กรมมาธิการ) : เดิมกรมมาธิการ
เขียนไว้ว่า “ศิลปกรรม” ศิลปกรรมก็หมายความว่า สิ่ง
สิ่งประดิษฐ์ขึ้นด้วย ๆ งาม ๆ นั้น เมื่อสมาชิกทั้งวงจวนก่อนก็ได้ถกครุ่น

LIRT

เสริมด้วย กรรมการจึงเห็นว่า การใช้ “ความเจริญ” แยกตั้งเสียอีกมาก
 หมายในสิ่งที่ดีระดับหนึ่งว่า จึงรวมคำว่า “กิจปสาส์น” แทนที่ใช้
 “กิจปสาส์น” นี้ ก็หมายความว่า กิจกรรมอยู่ที่ว่าไม่มี ใช้แพร่หลาย ไปศึกษา
 กับผู้หัดเรียนบ้าง แต่กรรมการก็อาศัยหลักการรวม ปदानุกรมอธิบายว่า
 “ความดี ในการทางและกิจปสาส์น” นำพจนานุกรม ความดีว่าอันดีอันดี
 ๑๒๖ ศึกษารวมทั้งทางไม่ ข้างกึ่งสร้าง การแสดงระคนคนดี การประพันธ์
 รวมอยู่ในกิจปสาส์นระดับ และในปทานุกรมก็อธิบายไว้ว่า มาจากคำว่า
 “คิดป” ซึ่งเป็นกริยาที่ให้เกิดผลดี การข้างออกไป การดีทั้งกรรม การ
 สมบัติ และหมายความถึงศีลธรรมที่ก่อเกิดสิ่งเหล่านั้น และตามตัวรากศัพท์
 มีถึง ๑๒๖ อย่าง เพราะฉะนั้น ถ้าใช้ให้รู้ตามมูลเหตุนี้ หมายถึง “ฮารัต”
 ทั้งหมด ไปแสดงเห็นเข้าใจ

นายเกษม บุญศรี : คอยคิดว่าตามศัพท์ปสาส์นที่แรกข้าพเจ้า
 เข้าใจ ข้าพเจ้าก็เหมือนกันว่าเป็น ศาสตร์วิชาที่ศึกษานับในอินเดียหรือใช้ในคำไทย
 อย่างภาษาเทศน์ของพระคณาจารย์พม่าแล้ว ก็ไม่ตั้งใจในคำนั้น แต่กรรมการ
 วิจารณ์ได้อย่างถ่องแท้ของข้าพเจ้าบอก ว่า โฟนฮารัต

ประธานสภาวิจัยรัฐธรรมนูญ : ฮารัต ถ้าง ก็ถึงถึงหลาย
 ชียง กันถึงวรรณะกรรมด้วย

นายเกษม บุญศรี : ในภาษาไทยเองก็ใช้คำแต่ก็มีศัพท์เฉย ๆ
 คำนั้นถ้าศัพท์พิเศษ ๆ ในคำไทยเองก็เข้าใจกันได้ ซึ่งกรรมการก็อ้าง
 ปทานุกรมเขาตั้งปะอย่างนั้น ซึ่งคำไทยไม่ใช่ นอกจากในปทานุกรมที่ใช้อยู่
 เท่านั้นเอง ถ้าถึงปะเฉย ๆ ก็คำไทยว่ากันทั่ว ๆ ไป และตรงกับภรรยาภิกษุ
 ที่ว่า “โฟนฮารัต” ด้วย

ม.ร.ว. สุนทรชาติ สวัสดิ์กุล : ที่จริงใช้ว่า “คิดป”
 เท่านั้นก็พอ ไม่ต้งเติมคำศัพท์ เพราะว่า คิดป ก็มีความถ่องถ่วงว่า
 “คิดปสาส์น”

นายเพียร ราชธรรมนิเทศ (กรรมาธิการ) : ที่ท่านสมาชิกผู้
เกียรติของท่านทักมากเข้าที่อยู่ที่ แต่ความที่ทักอยู่อย่างหนึ่งว่า แม้จะเป็น
“ศิลปะ” ก็คือ การเรียนศิลปะนั้นจะต้องเรียนโดยหลักสูตรที่
วิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัย เพราะฉะนั้น “ศิลปศาสตร์” ก็คือว่า แม้แต่
โรงเรียนของในชั้น เพราะฉะนั้น “ศิลปศาสตร์” ก็คือว่า แม้แต่
โรงเรียนของโรงเรียนอย่างศาสตร์ คือเรียนอย่างไซแอนซ์ เพราะฉะนั้น คำว่า
ศิลปศาสตร์นี้ จึงเป็นคำที่ชนแล้วแต่การเล่าเรียนเดียวกันไม่ใช่ ถ้าไม่
คือโดยต้องเป็นไซแอนซ์ เพราะฉะนั้น กรรมาธิการจึงได้ “ศิลปศาสตร์” เข้ามา
เมื่อได้เข้ามาไม่ได้หมายความว่าตามบ้านตามช่อง ศิลปศาสตร์ ในชั้น เป็น
วิชาที่หมายถึงการเรียน การค้นคว้าให้เป็นศาสตร์อีกชนิดหนึ่ง แต่เกี่ยวกับ
วิทยาศาสตร์

นายเกษม บุญศิริ: กรรมาธิการเสนอออกว่าเป็นกรรมาธิการที่
อยู่แล้ว ก็ได้ข้างประธานกรรมาธิการอย่างนั้น ถ้าหากว่าจะใช้คำตามความหมาย
ที่เขาเรียกว่า ศิลปวิทยา เขาไม่ได้เรียก ศิลปศาสตร์ จึงอย่างกรรมาธิการ
ชี้แจง ว่า ศิลปะ นั้นต้องมีทั้ง ไซแอนซ์ ทั้ง อาร์ท ๒ อย่างเข้าด้วยกันอยู่
ซ้อนกันเข้าเพราะไม่ถ้อย แต่ว่าเดี๋ยวนี้การถ่ายภาษาหนึ่งมาใช้อีกภาษาหนึ่งอย่าง
ที่พูดมาแล้ว ต้องนึกว่าร่างของภาษาเป็นสำคัญ คือเมื่อใช้ร่างของภาษา
นำมาใช้ใหม่แล้ว เราก็ควรกำหนดคำที่ความหมายกันได้ ถ้าหากจะ
จะไปอย่างนั้น ต้องเป็น ศิลปวิทยา ไม่ใช่ ศิลปศาสตร์ ถ้าศิลปศาสตร์
ความมันแคบ อย่างที่เคยใช้ในภาษาไทย ในวรรณคดีต่าง ๆ ที่ใช้ศิลปศาสตร์
กำหนดวิชาแคบเหลือเกิน คือศาสตร์ที่เขาถามต่อ ศาสตร์ในชั้น ไม่ได้หมายถึง
ถึง ไซแอนซ์ เลย ศาสตร์หมายถึงวิชาที่หรือสังคมหรือการกระทำด้วย
ศิลปะ มันทำนองนั้น ความหมายของคำแล้วแต่ใช้ในภาษาไทยภาษาหนึ่ง
ถ้าจะให้เต็มเต็มตามความหมายให้เป็นศิลปวิทยา อย่างคำศิลปวิทยาใช้ใน
เมืองไทยซึ่งมีทั้ง ไซแอนซ์และอาร์ทอยู่เช่นนั้น

LIART

หลวงประกอบนิติสาร (กรรมวาธิการ) : ในพยานกรมเขียนไว้
ว่า คำว่า คีตปวิทยาหรือคำว่าคีตปศาสตร์มีความหมายอย่างเดียวกัน คือ
คีตปวิทยาหรือคีตปศาสตร์เป็นคำนาม คือความรู้ในการช่างและการคีตป
ทั้งหลาย กรรมวาธิการไม่ทราบว่าจะเอาอย่างไร กรรมวาธิการก็รับว่า
คีตปศาสตร์เป็นคำที่ไม่เคยใช้ แต่ในพยานกรมคำว่า คีตป คือ ฮาร์ต
คีตปศาสตร์ คือ ไซแอนซ์ และคีตปศาสตร์ชั้นหนึ่ง แล้วก็อีกศาสตร์อีก
ชั้นหนึ่ง

ประธานสภาาร่างรัฐธรรมนูญ : พระยาศรีธรรมราช

พระยาศรีธรรมราช : ข้าพเจ้าขอเสนอลงมติ จะเอาคีตปหรือ
จะเอาคีตปก็เอา

นายเกษม บุญศรี : ข้าพเจ้าขอเบ็ดตกภิปรายต่อไป

ประธานสภาาร่างรัฐธรรมนูญ : จะยืนยันหรือ

พระยาศรีธรรมราช : ข้าพเจ้าขอเสนอให้ลงมติแล้ว

ประธานสภาาร่างรัฐธรรมนูญ : ผู้ใดเห็นอำเบ็ดตกภิปรายไปตรฐ
มัยชน

มีสงฆชกยกมือ ๑๑ คน

ประธานสภาาร่างรัฐธรรมนูญ : ผู้ใดเห็นอำลงมติได้แล้วไปตรฐ
มัยชน

มีสงฆชกยกมือ ๕ คน

ประธานสภาาร่างรัฐธรรมนูญ : เบ็ดตกภิปราย ๑๑ เสียง ลงมติ
๕ เป็นอันว่าเบ็ดตกภิปราย

นายเกษม บุญศรี : ที่ข้าพเจ้าขอเบ็ดตกภิปราย ไม่ได้มีความ
มุ่งหมายจะให้ลงมติหรืออะไร คือพูดกันระหว่างกรรมวาธิการ ระหว่างข้าพเจ้า
คือข้าพเจ้าพูดขึ้นเกี่ยวกับวิชาความรู้

LIRT

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : ออกธรรมาภิบาลเรื่อง
 นายเกษม บุญศรี : มีผู้พ้องอยู่ หนึ่งประเด็นอีกจะไม่ว่าความ
 อะไร คือ คดีปลัดศึกษา และ คดีปลัด ศสทวิ กรรมการข้าราชการ
 ความเป็นที่ในหลักของคำ แต่คำในหลักของความ หลัก
 คำกับหลักของความต่างกัน หลักคำที่ใช้ภาษาไทยเป็นหลักนี้ คดีปลัด ศสทวิ
 อย่างหนึ่ง คดีปลัดศึกษาอย่างหนึ่ง เมื่อหลักความกับหลักคำไม่ตรงกันเช่นนี้แล้ว
 เราต้องถือเอาความรู้หลักความที่เขาใจอยู่นั้น เราจะต้องถือเอาความ
 หมายที่ว่า หลักความที่เราเขาใจอยู่นั้น เมื่อมีความหมายอย่างไร เราก็ทำ
 จะเขาตามที่เราเขาใจกัน ข้าพเจ้าคิดว่า ถ้าเป็นคดีปลัดศึกษาแล้ว เราเขาใจใน
 ความหมายที่เราผู้กันอยู่แล้ว ส่วนคดีปลัด ศสทวิ นั้น ตามความหมายที่เราใช้กัน
 อยู่ นอกจากปลัด ศสทวิแล้วมีความหมายแถม แต่เมื่อเราจะมีบัญญัติเอาคำ
 ขึ้นมาใหม่ก็เป็นอีกเรื่องหนึ่ง

พล.ท. จิระ วิชิตสงคราม : คำว่า ฮาร์ด กับ ซอฟต์แวร์ เราใช้
 กันมาจนเป็นที่เข้าใจกันโดยทั่วไปแล้วว่า ทั้ง ฮาร์ด แปรว่า คีลป ซอฟต์แวร์
 แปลว่า วิทยาศาสตร์ ความนี้ถ้าหากว่า เราจะร่างรัฐธรรมนูญโดยใช้คำ
 ก็คล้าย ๆ กันว่า คนที่มานั้นไม่เข้าใจอย่างนั้น มันเปลี่ยนแปลงในของความ
 เข้าใจที่คิดกันอยู่ ณ บัดนี้ เพราะฉะนั้น ผมผู้เสนอขึ้นข้าพเจ้าเห็นด้วย ที่เรา
 ควรให้เขาเข้าใจอย่างที่เป็นอยู่บัดนี้ มิฉะนั้นเขาจะเข้าใจผิดในสภานิติบัญญัติได้

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : คุณหญิงเสนอว่า คีลป อย่าง
 เคียว หรือ

พล.ท. จิระ วิชิตสงคราม : ข้าพเจ้าเสนอให้พิจารณาเท่านั้น
 คือ ใช้กับขุดต่อคมา ฮาร์ด แปรว่า คีลป เท่านั้น ตามที่ผู้หนึ่งได้เสนอ
 เมื่อก่อน

นายจงใจภักดี : ความจริงถ้าเราจะแปล ฮาร์ด ว่า คีลป ย่อม
 เคียว มันไม่ตรงกับภาษาไทย ภาษาไทยกับภาษาอังกฤษคำนี้ต่างกันมาก

ที่กรมราชกรรมาธิ์มานี่ข้าพเจ้าเห็นด้วย เพราะรู้สึกว่ายากกว่าการที่คิด และ เข้าใจกัน การที่ข้อความภาษาอื่นที่เราใช้แค่โดยอาศัยหลักวิชาเสมอไปก็ไม่ได้อีก เราจำเป็นต้องอาศัยความหมายของคำ ซึ่งเรียกว่า มโนะ ออฟ เดอะ มโนะ นี้คือพูดกันอย่างไรหนึ่ง เข้าใจกันอีกอย่างหนึ่งได้ ข้าพเจ้าเห็นว่า ใส่คำว่า ศิลปศาสตร์ และ วิทยาศาสตร์ มโนะว่า ศิลป อาจหมายถึง ศาสตร์ ในทาง ศิลปศาสตร์ หรือ อักษรศาสตร์ หรือหนังสือพิมพ์หรือแบบพิมพ์ก็ได้ ความหมายโบราณเราก็เคยเรียกกันว่า เรียนศิลปศาสตร์ อย่างนี้ก็ใช้ได้ ถ้าใส่ ศิลป อย่างเดียวก็หมายถึงว่า เป็น ศิลป อย่างเดียว เพราะว่า เคยมีคนแปล โฟล์ อาร์ท ว่าเป็น ศิลป มามากแล้ว

๘.๒๑ น.

พล.ร.ต. เต็ก สุมิตร ร.น. : ข้าพเจ้าอาจจะพูดผิดแต่ก็ได้ เพราะว่าข้าพเจ้าทราบว่า ศิลป โดย ๆ ไม่ได้ ถ้าเป็นต้นไม้ก็ใช่ เพราะว่า ศิลป ในที่ภาษาไทยก็เข้าใจกันว่า เป็นวิชาทุกอย่าง คือไม่ใช่ วิทยาศาสตร์ หรือ อักษรศาสตร์ หรืออะไร ยกตัวอย่างง่าย ๆ การประกอบโรค ศิลป แพทย์เป็นวิทยาศาสตร์ ไม่ใช่ศิลปศาสตร์ แต่ก็เป็นกรประกอบโรคก็ ศิลป ก็วิธีบำบัดไทยตามดั้งเดิมมาถือว่า ศิลป หมายถึง ศิลปทุกอย่าง เพราะฉะนั้น ถ้าใช้ ศิลป ก็หมายความว่า ศิลป อย่างอื่นทุกอย่างก็ได้ หรือจะเอาอะไรก็ได้ แต่ข้าพเจ้าต้องการให้เข้าใจอย่างนั้นเท่านั้น แต่ศิลปนั้นไม่ถูก เพราะว่า ศิลป โดย ๆ ก็หมายถึงวิชาทุกอย่างไม่ว่าสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่เป็นวิชา แต่เป็น ศิลป ทั้งหมดนี้ เพราะฉะนั้น ถ้าจะเอาอะไรก็เอาได้ แต่ว่า ศิลป โดย ๆ นั้นขออย่า เก็บได้ เพราะรู้สึกว่าจะเข้าใจผิดกันไป เพราะฉะนั้น จะเอาอย่างไรก็เอากันไป ข้าพเจ้าไม่ขัดข้อง

ประธานสภาาร่างรัฐธรรมนูญ : ชวนคงฯ แปรญัตติไว้ กรรมา-
จิกรกั้แกเป็น ศิลปศาสตร์ และ วิทยาศาสตร์

๘.๒๘ น.

ชวนคงฤทธิศึกษากร : ดำหรับ.....

ประธานสภาาร่างรัฐธรรมนูญ : ก็เนื่องจกคำแปรญัตติของ
ท่านกั้มนายจงใจรักดี และหม่อมเจ้ามงกฏอดคม กรรมาจิกรขอแกั้กว่า
“ศิลปกรรม” เป็น “ศิลปศาสตร์” ก็ให้ค้อมคุม “ศิลป” ทุกอย่าง ก็ย
“วรรณกรรม” รวมอยั้ด้วย

ชวนคงฤทธิศึกษากร : ข้าพเจ้าขอแปรญัตติขอเพิ่มเติม “วรรณ-
กรรม” ระหว่าง “ศิลปกรรม” และ “วิทยาศาสตร์” เพราะเหตุอ่า
ถ้าหากอ่า ไรอ่า “ศิลปกรรม” ก็ค้องใช้ “วรรณกรรม”

ประธานสภาาร่างรัฐธรรมนูญ : เราขอจะใช้คำเดี่ยอ
กรรมาจิกรกั้มีความเห็นตรงกั้ท่านทอ่า ควรเติม “วรรณกรรม” เหมัชน
กั้ท่าน จึงเติมทอ่า “ศาสตร์” ลงไป

ชวนคงฤทธิศึกษากร : ไม่ขัดข้อง

ประธานสภาาร่างรัฐธรรมนูญ : มีคำหลายอย่างกั้ กรรมา-
จิกรเขียนทอ่า “ศิลปศาสตร์” และ “วิทยาศาสตร์” แต่ทกั้มีผู้ทอ่า
ควรจะเอา “ศิลป” กั้ “ศิลป” เดย ๆ มีผู้ทอ่า “ศิลป” เดย ๆ มีกั้ทอ่า
เกินไป ทกั้มีทอ่า “ศิลปวิทยา” หรือ “ศิลปศาสตร์”

ชวนคงฤทธิศึกษากร : ใน ๒ คำนั้ถ้าค้องการใช้ “ศิลปศาสตร์”
“ศิลปกรรม” และ “วรรณกรรม” แต่ถ้าจะใช้ “ศิลป” เดย ๆ ก็ค้องทอ่า
“อาร์ต”

ม.ร.ว. สุมนชาติ สวัสดิ์ทิถ : ค้อทอ่า “ศิลปศาสตร์”
ที่เรารั้เรียนนั้ค้อยั้ หั้ครูบาอาจารย์ท่านสอน ท่านบอกอ่าแบ่งออกเป็น ๓

อย่างไร อย่างที่เราเข้าใจกันว่ามี ๑๖ อย่างว่าเป็นวิชาสำหรับพระมหากษัตริย์ แต่ก็มีข้ออธิบาย ข้าพเจ้าจำไม่ได้ แต่ว่ามีอยู่ทำให้รู้เสียงสัตว์ เสียงอะไร พวกนกขี้ในคิณศาสตร์ แต่ว่าจะเอามารวมในที่นี้ บางทีความหมายจะคนละอย่างทีหนึ่งใช้กันโดยมาก คำว่า “ฮาร์ต” เราก็บอกว่า “คิณ” ทั้งนี้เพราะฉะนั้น คิณเหตุนั้น ข้ออธิบายอย่างนี้

๘.๓๓ น.

นายเพ็ชร ราชธรรมนิเทศ (กรมราชการ) : แด่ก่อนนี้เรากล่าว “คิณ” แลแต่ตรงกันข้ามกับคิณก็คือ “วิทยาศาสตร์” ในสมัยพระพุทธเจ้าหลวง “ธรรมศาสตร์” ก็ยังไม่มี เพราะฉะนั้น เราก็มอง “คิณ” ก็คือ “ฮาร์ต” หรือ “จิตวิทยา” “ไซแอนซ์” แต่ต่อมาเมื่อ “ไซแอนซ์” คือ “ฮาร์ต” ต่างๆก็เดินไปมาจนถึงมหาวิทยาลัย พระเจ้าอยู่หัวพระมงกุฎเกล้าฯ ก็ให้ชื่อว่า “ศาสตร์” เพราะฉะนั้น ตามโรงเรียนต่างๆเราไม่เรียกจิตวิทยาเราเรียก “ศาสตร์” แล้ว “ฮาร์ต” จะประคินรู้ให้คงาม หรือมีฝีมือใช้ “ศาสตร์” เพราะฉะนั้น ต้องมี คิณศาสตร์ เพราะฉะนั้น ใน “คิณกรรม และคิณศาสตร์” ก็หมายถึงวิชาช่างทั้งหลาย คิณทั้งหลาย ก็เมื่อเป็นเช่นนั้นแล้ว ข้าพเจ้าก็เห็นว่า ในขณะนั้นเราเกี่ยวข้องกับไม่มีประโยชน์ เราก็คิดคิดปทานกรรมเป็นหลักไว้ก่อนแล้ว ถ้าหากท่านผู้ใดสงสัยอย่างไรไปโดยคิณกรรมควรปทานกรรม ถ้าเราไม่มีคิณคิดปทานกรรม ก็ไม่ทราบว่าจะยึดหลักอย่างไร

น.ร.ว. สุมนชาติ สวัสดิ์ศึก : การที่อ้างปทานกรรมนั้นเห็นว่า ปทานกรรมอันนี้เราใช้ของชาวอินเดียจนเรากลัวถึงทำใหม่ เพราะปทานกรรมอันนี้ไม่ค่อยจะถนัดนัก แต่ว่า อีกอย่างหนึ่งขอให้ท่านเปิดดูว่า หมา หมี หมี อย่างนั้นใช้คำเดียวกัน เขาไปว่า ไปอ้างปทานกรรมเสียทีเดียวก็ไม่ค่อยจะถนัดนัก แต่ที่เกือบจะเลิกก็แล้ว เราควรพิจารณาแต่เดี๋ยวก่อน

LIERT

นายเพชร ราชวรรณพิเศษ : ข้าพเจ้าเป็นกรรมการปกานุกรมและปกานุกรมไปถึงตัว ย. แล้ว และตัว ค. ยังคงอยู่ ท่านคันไ้โครงการทุกเมื่อ

นายชงใจภักดี : บัญหาเรื่องคำๆ เคียงกัน ข้าพเจ้าเห็นว่า ควรลงมติได้แล้ว เพราะไม่มีอะไร

มีดมาชกับริบรอง

ประธานสภาว่างรัฐธรรมนญู : เมื่อไม่มีผู้ใดอภิปรายคือไปข้าพเจ้าขอเสนอให้ลงมติ ผู้ใดเห็นว่าควรจะใช้ของกรรมาธิการที่แก้ไข คือคือปลาดังคร และวิทยาศาสตร์ โปรครฐมีชัฒน

ดมาชกับริบรอง ๑๘ คน

ประธานสภาว่างรัฐธรรมนญู : ผู้ใดไม่เห็นด้วย โปรครฐมีชัฒน

ดมาชกับริบรอง ๔ คน

ประธานสภาว่างรัฐธรรมนญู : เป็นอันว่าแก้ไขคามกรรมาธิการคือไปเป็น มาตรา ๖๔ มีผู้แปรญัตติได้หลายคน พิจารณาของนายทองม้วน ๖ ก่อน ซึ่งขอเติมคำว่า "ตั้งเดริม"

นายทองม้วน อธิการ : ข้าพเจ้าขอแปรญัตติคำว่า "ตั้งเดริม" และเติมในนี้คำว่า "รัฐพึงรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมประจำชาติ" กับข้าพเจ้าขอแปรญัตติไปใจความว่า "รัฐพึงตั้งเดริมและรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมประจำชาติ" และข้อๆ ไป การแปรญัตติเช่นนี้ คำว่า รักษา หมายความว่า รักษาสิ่งที่มีอยู่ให้คงไว้ แต่ทั้งตามธรรมชาติและตามธรรมดา ทุกสิ่งทุกอย่าง ถ้าหากเป็นแต่เพียงรักษาเท่านั้นไม่เพียงพอ จะต้องมีการตั้งเดริมฟื้นฟูให้มันเจริญจนจะรักษาให้ได้ตามที่ค้องการ เพราะว่า วัฒนธรรมนั้นหมายถึงว่า ตั้งถิ่นอยู่ ซึ่งชาติใดก็ตามเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่ง เพราะว่า มนุษย์เราชอบเกิดชนเดริมๆ แต่คนผู้ยังไม่ได้รับในเรื่องวัฒนธรรมก็อาจจะไม่สนใจได้ ทั้งมีความจำเป็นอยู่เอง เมื่อมีการรักษาแล้วจะต้องตั้งเดริมด้วยวิธีต่างๆ

LIART

เพื่อให้ประชาชนพลเมืองเข้าใจวัฒนธรรมประจำชาติที่เป็นรัชชูปถัมภ์ ความที่ข้าพเจ้าแปรรูปคดีไว้ และเข้าใจว่ากรมการศึกษาคงเข้าใจความหมายของคำว่า “ตั้งเสริม” และรักษาไว้ด้วยดี

หลวงประกอบนิติสาร (กรมการ) : กรมการเข้าใจความหมายของผู้แปรรูปคดีดี แต่ว่า กรมการเข้าใจที่ว่า จะใช้คำว่า “ตั้งเสริม” ไม่ได้ ขอให้ท่านได้โปรดมาตราต่าง ๆ ที่ว่าด้วยเงื่อนไขหมายกรมการพยายามอย่างยิ่งในกรณีที่ใช้ถ้อยคำว่า จะให้มีความหมายอย่างไร ท่านอาจคิดว่า กรมการใช้ถ้อยความหมายก็ได้ แต่กรมการขอแสดงดังนี้ คำว่า “ตั้งเสริม” ในรัฐธรรมนูญทุกแห่ง กรมการมีความหมายว่า โปรโมท คือแม่แต่อะไรที่ใหม่ขึ้นก็ให้มันขึ้นได้ โปรโมท อันคำว่า “รักษา” นั้นหมายความว่า ทรัพย์สิน แต่คำว่าอื่น ๆ อย่างต้นนั้นบนเอกสาร เราพยายามใช้ถ้อยคำจำกัดความหมายอย่างมาตรา ๑๑ “รัฐพึงตั้งเสริม และบำรุงการศึกษาอบรม” อะไรที่ไม่ม่ไปค้นคว้าหาใหม่ขึ้นได้ หรืออย่างมาตรา ๑๗ รัฐพึงตั้งเสริม และบำรุงการประกอบกิจกรรมที่เช่นเดียวกัน ของใหม่ ๆ อะไรมีมา ก็หามาตั้งสอนแนะนำประชาชนให้ทำ นั้นเราใช้ในชั้นตั้งเสริม ที่เราเอาคำเรียกว่า “ตั้งเสริม” แต่ก็มีอยู่ในมาตรา ๑๗ อ่างรัฐธรรมนูญเทียบดูแล้ว เช่น ตั้งเสริมการศึกษา หมายความว่า ตั้งใหม่ ๆ แล้วรัฐบาลก็ได้คิดค้นคว้าวัฒนธรรม แปล ๆ กรมการเสนออย่างนี้ จึงไม่กล้าใช้คำว่า “ตั้งเสริม” ก็วัฒนธรรมประจำชาติก็ควรเป็นของเก่า คือมีมานาน จนเห็นได้ว่า ประชาชนนับถือเป็นของประจำชาติ เช่นเดียวกัน ก็กำหนดหน้าตาของชาติ รักษาวัฒนธรรม ไม่ใช่รักษาสถาปัตยกรรมมาใช้มาเก็บเฉย ๆ รักษา รัฐบาลต้องแนะนำว่า อะไรเป็นของประจำชาติ แม้แต่ด้อยกะทำให้รู้สึกชวนให้ดู เป็นวิชาที่เหมือนกัน ความหมายของคำ “ตั้งเสริม” ของท่าน ว่า คำว่า “รักษา” ก็กินความไปถึงเหมือนกัน รักษาไม่ทำอะไรเลย ๆ ไม่ทำอะไรก็ไม่ใช้รักษา แต่ทรงว่า ถ้าใช้คำว่า

LIRT

“ตั้งเสริม” แต่ เกรงว่ารัฐบาลคิดอะไรใหม่ๆ แล้ว เร็ยหน่วยประจำชาติ ก็จะได้เกิดเหตุ

ส.๑๐ น.

นายทองม้วน อธิการ : กรมมาธิการยังไม่เข้าใจความประสงค์ ในการปรับปรุงตัวของข้าพเจ้า จริงอยู่ที่วัฒนธรรมประจำชาติเป็นของมีชัย ซึ่ง เราจะชวนช่วยและค้นคว้าใหม่อยู่ไม่ได้ จะเรียกว่าวัฒนธรรมประจำ ชาติไม่ได้เช่นเดียวกัน ข้าพเจ้ามีความประสงค์ สมมติว่า ข้าพเจ้าไม่รวม วัฒนธรรมของชาติว่า มีอะไรบ้าง แต่ว่ารัฐบาลรักษาไม่ให้เสื่อม แต่ว่า เพื่อความเข้าใจในวัฒนธรรมแห่งชาติ รัฐบาลก็จำเป็นต้องส่งเสริมให้ ข้าพเจ้ารู้วัฒนธรรมว่า มีอะไร ข้าพเจ้ามีความประสงค์อย่างนั้น แต่ว่า กรมมาธิการยังติดขัดอยู่ก็ตามใจ

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : ที่ขอคัดวรรคหนึ่งนั้น ให้อ่า เดี่ยวทีเดียว

นายทองม้วน อธิการ : แต่ต้องไม่กระทำโดยวิธีการอันเป็น การบังคับบีบบังคับใจบุคคล” ที่ขอคัดออก ก็เพราะเหตุว่า วัฒนธรรมทุกสิ่ง ทุกอย่าง ถ้าหากว่าเป็นการสมควรแล้ว ก็จะมีกับเรา จะออกกฎหมายบังคับ หรือให้มีระเบียบวินัยในการปฏิบัติวัฒนธรรมนั้นก็เป็นการสมควร แต่อะไร ที่ไม่คิด เราก็ไม่สนับสนุน นี่เป็นความประสงค์เช่นนั้น แต่ไม่มีความประสงค์ เป็นที่เข้าใจอยู่แล้ว ข้อความสั้นๆ

หลวงประกอบนิติสาร (กรมมาธิการ) : กรมมาธิการร่างมาตรา ๖๕ นั้นมา ก็เพราะเหตุการณ์แต่เห็นต้องปรากฏว่า มีกัรบบังคับกันในทาง วัฒนธรรม มาตราฉบับกรมมาธิการจึงได้เข้ามาว่า คือไปนรัฐธรรมนูญ ข้อใช้แล้ว จะบังคับในวัฒนธรรมไม่ได้ ทุกคนจะปฏิบัติตามวัฒนธรรม ให้เป็นไปโดยสมัครใจ เช่นวัฒนธรรมของไทย เวลาพบผู้ใหญ่ให้ไหว

จะบังคับว่า ข้าราชการ ต้องถูกขึ้น โกงคำนับไม่ได้ กรรมการเห็นว่า
 ทิศร้ายความว่า "แต่ต้องไม่กระทำโดยวิธีการอันเป็นการบังคับผู้ใดบุคคล"
 ออกแล้ว กรรมการเสียใจ เพราะกรรมการเพิ่งเล็งเห็นอย่างนี้ยังว่า
 มาตราจะเป็นเครื่องรักษาในทางจิตใจของคนไทย ถ้าท่านคิดไปแล้ว
 ออกกฎหมายบังคับวัฒนธรรมแล้ว เสียใจที่สุด ที่กรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
 ญัตติฉบับนี้ทั้งฉบับไปบังคับวัฒนธรรมกัน

นายทองม้วน อดิถาวร : ข้าพเจ้ายิ่งรู้สึกว่า กรรมการมีความ
 เห็นตรงกันข้ามกับข้าพเจ้า ประเทศไทยคงอยู่ได้เพราะอะไร เพราะ
 วัฒนธรรมใหม่ ในการที่ชาติไทยจะยกวัฒนธรรมให้เสื่อมเสียไปนั้น
 ประเทศไทยคงอยู่ไม่ได้ เคียงไทยไม่มีอะไรเหลือแล้ว นอกจากวัฒนธรรม
 เท่านั้น เราจะไม่ช่วยกันรักษาออกหรือ เป็นการสมควร ไม่ใช่เราออกบังคับ
 ไม่หมายถึงคงขึ้นใหม่ให้วัฒนธรรมเสียหาย สิ่งไหนที่ดีอยู่ ควรรักษาไว้
 จะปล่อยให้คนไทยทำลายวัฒนธรรมอย่างนั้นหรือ ข้าพเจ้าไม่เห็นด้วย เพราะ
 ว่าสิ่งที่ควรส่งเสริมควรส่งเสริม อะไรควรรักษาที่รักษา เวลาชาวต่างต่าง
 เข้ามาในเมืองไทย ได้มาวัฒนธรรมของเขาเผยแพร่สู่จิตใจของคนไทย
 ในที่สุดคนไทย และชาติไทย จะไม่มีอะไร ขอให้ท่านคิดดูให้ดี ในข้อนี้
 อย่างไรก็ดี ในการที่เราจะมีญัตติกฎหมายอย่างไหน ก็ไม่ใช่มติและเสียง
 ของสภาเป็นสำคัญ อะไรไม่ควรมีญัตติ รัฐสภาคงไม่มีญัตติ นี่เป็นข้อ
 สำคัญ ข้อสำคัญมีอยู่ว่า รัฐบาลจะทำความชอบใจไม่ได้ ทำอย่างที่ดี
 ไม่ได้ ถ้าสิ้นเกินไป แต่ถ้าเรามีผู้แทนราษฎร อะไรที่เป็นการสมควรแล้ว
 เราควรมองหน้าให้แก่วุฒิสภาแล้ว เสนอขอญัตติเป็นการ
 หามั่นคง

LIRT

๘.๔๔ น.

นายสุวิชัย พันธุ์เกษม (กรรมาธิการ) : ความจริง ใน คณะกรรมาธิการเราก็ได้ถกเถียงกันมาก เพราะว่า คำว่าจิตฉันทธรรมกับ ภาษาอังกฤษว่า คัดเชอร์ คือฉันทธรรมไม่ได้ หรือไม่เกิดจากจิตฉันทธรรม คือจิตฉันทธรรมของตัว ฉันทธรรมนี้เป็นของที่อยู่คงทน เพราะฉะนั้น ถ้าหากว่าเราจะปล่อยโอกาสให้มีการบังคับ เช่นว่า คณะต้องมีฉันทธรรม โดยอำนาจของกฎหมายนี้ ความจริง คือหน้าที่กฎหมายนั้นทำได้ แต่เมื่อ ตั้งหลัง มีฝ่าฝืนจิตใจ เมื่อเช่นนี้จะถือว่า เป็นฉันทธรรม เป็นไปไม่ได้ เพราะเหตุว่า ฉันทธรรมย่อมเจริญออกมาด้วยตัวของมันเอง คือเรียกว่า ตามกฎธรรมชาติ ฉันทธรรมนั้น ก็จะต้องเจริญออกมาเช่นตามหลักที่เรียกว่า มีการศึกษา มีอะไรต่าง ๆ เป็นต้น ที่ขอให้ท่านว่าตกลงว่า แม้แต่ใช้ คำว่า "บำรุง" ลงไป "ทั้งคณะกรรมาธิการก็ยังไม่เห็นว่าจะ เติบโตว่า บำรุงลงไปแล้ว ก็ยังมีการออกกฎหมายช่วยบังคับ เช่นแต่งกายสากล เป็นการฝ่าฝืนจิตใจประชาชน กับเป็นการตัดทอนรสนิยมที่ดีที่ปรากฏของบุคคล เพราะฉะนั้น ถ้าหากว่าไปตัดข้อความที่ว่า "ฝ่าฝืนจิตใจประชาชน" ออก แล้ว หมายความว่า เบ็ดเตล็ดว่า รัฐบาลไหนต้องการให้มีฉันทธรรม อย่างนั้น ก็ออกกฎหมายที่ละละมัน อย่างคราวที่แล้วมาถือว่า ถ้าไม่แต่ง ภายอย่างนั้นอย่างนี้ ก็ไม่สามารถจะทำการตัดข้อกับรัฐบาลได้ ผลที่สุด คนยากคนจนบังคับให้มีฉันทธรรม เป็นเรื่องจริง และเป็นเรื่องเดือดร้อน ต่อประชาชน เพราะฉะนั้น กรรมาธิการจึงเชื่อมั่นซึ่งกัน ขอให้ฉันทธรรม เจริญออกมาขึ้น และเป็นของที่มีคนคงถาวร ไม่ใช่มาตามสั่งลงจากอะไร คณะกรรมาธิการจึงยืนยันอย่างนี้

นายของใจภักดี : ความจริง เหตุผลมีด้วยกันทั้ง ๒ ฝ่าย เรื่อง ที่จะให้บุคคลหรือไม่บังคับ ที่จริงก็เห็นใจกรรมาธิการ แต่ว่าเคยมีประวัติ คำว่าสร้างตัวกัน ๆ เราใช้บังคับเหมือนกัน เขาก็บังคับกันได้ อย่าง (เคียว

LIART

ปราชยาตาเตอร์) เช่นบังคับชายเตอร์ไม่ให้ใส่หมวกแรก ให้ใส่หมวกปีก
หมอก ผู้หญิงไม่ให้คลุมหน้า ผู้หญิงต้องมีรถไฟต่างหาก ไม่ให้มาปนกัน
กับชาย แต่เคมาดบังคับให้นั่งรถไฟรวมกัน ตลอดจนถึงให้เดินร่วมกันได้
ชาติเตอร์จึงได้เจริญก้าวหน้าขึ้นมา เพราะฉะนั้น ที่เคมาดอาตาเตอร์
ปฏิบัติมาแล้ว มีเหตุผลทั้ง ๒ อย่าง ทั้งนี้ ข้าพเจ้าไม่ได้สนับสนุนเท่าไร
เห็นว่ามีเหตุผลทั้ง ๒ ฝ่าย จึงอยากจะให้บันทึกไว้

พระยาปริศนาคณบดี : อัจฉนธรรมมาจากไหน อัจฉนธรรม
มาจากการศึกษา คนที่มีการศึกษา ต้องรู้จักอัจฉนธรรมเป็นแน่ ไม่ต้องมี
ข้อบังคับ ถ้าให้บังคับได้ อาจจะมีการบังคับ ขอโทษ อย่างว่าใช้คำเป็นๆ
เลย เช่นอาจจะมีการหมายบอกจำ ใครๆจะระนายกรัฐมนตรี ต้องไหว้
ทุกๆคน นี่ไปบังคับเขาทำไม อัจฉนธรรมมาจากจิตใจ มาจากการศึกษา
เรามีการศึกษาสูง มีเอคยเคชนันต์ เราว่า อะไรเป็นอัจฉนธรรม อะไร
ไม่เป็นอัจฉนธรรม ไม่ต้องบังคับ การบังคับอย่างนี้ เป็นการบังคับจิตใจ
มากเกินไปด้วย การบังคับเขา บังคับในสิ่งที่จะเป็นอันตรายต่อประชาชน
คือคนหมู่มาก คือบังคับไม่ให้ระโยย ไม่ให้ชวน เพราะเป็นอันตราย
แต่บังคับอัจฉนธรรมนี้ ซึ่งไม่เป็นอันตรายต่อใคร สมมติว่า ข้าพเจ้ามีลูกเขยอะไร
ไม่ยกมือไหว้ ข้าพเจ้าก็ไม่ว่าอะไร จะไปบังคับจิตใจเขา ไม่ถูกต้อง

พล. ร.ต. เด็ก สุมิตร ร.น. : น่าจะพอแล้ว ผมขอเสนอ
ให้ลงมติ

มีสมาชิกรับรอง

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : ไม่มีผู้ใดอภิปรายต่อไป ข้าพเจ้า
ขอเสนอให้ลงมติ ผู้ใดเห็นควรที่จะแก้ตามที่ผู้แปรญัตติเสนอ ก็ขอเดิม แต่เป็น
คำว่า “ตั้งเสรี” และตัดวรรคหลังออก ตัดข้อความในตอนท้ายออก ผู้ใด
เห็นควรแก้ตามที่ผู้แปรญัตติ โปรดชี้มือขึ้น

มีสมาชิกมื่อ ๒ คน

ประธานสภาาร่างรัฐธรรมนูญ : ผู้ใดไม่เห็นด้วย ก็คงได้ตำ
ร่าง ไปครม.มื่อขึ้น

สมาชิกมื่อ ๑๗ คน

ประธานสภาาร่างรัฐธรรมนูญ : เป็นอันว่า ไม่แก้ คงได้ตำ
ร่าง ต่อไปมาตรา ๒๕ ทวิ มีผู้แปรญัตติพ้องกัน ๒ คน ใจความคล้าย ๆกัน
ขอพิจารณาพร้อมกัน มีนายทองม้วนกับพระยาอรพตพิชัย เรื่องบำรุงส่งเสริม
ศาสนา

นายทองม้วน อัครถาวร : ข้าพเจ้าแปรญัตติเพิ่มเติมในมาตรา
๒๕ นี้ เป็น ๒๕ ทวิ มีข้อความว่า “รัฐพึงบำรุงและส่งเสริมการศาสนา”
ตามรัฐธรรมนูญฉบับนี้ เราแก้ไขตั้งมื่อผ่านไปแล้ว เรื่องศาสนา คือให้พระ
มหากษัตริย์ทรงเป็นอุปถัมภ์ นี้ก็เป็นกรสำคัญอย่างยิ่ง ในกรที่จะบำรุง
ส่งเสริมพุทธศาสนา เพราะอย่างยิ่ง พระพุทธศาสนานี้เป็นสิ่งสำคัญ คือว่า
บ้านเมืองจะมีความผาสุก และตั้งอยู่ในความสงบได้ รัฐควรระงัดใจในเรื่อง
การศาสนา บำรุงส่งเสริมให้เจริญขึ้น คิดจิตใจของคนได้เสื่อมทรามลงไป
ก็เนื่องมาจากว่า ความผิดใฝ่ในพุทธศาสนาน้อยเกินไป แต่หากว่า รัฐเป็น
ผู้นำในกิจการของพระศาสนาแล้ว ก็เชื่อแน่เหลือเกินว่า การพุทธศาสนา
ของเราจะเจริญยิ่งขึ้น เพื่อให้คนเข้าใจในการรักษาจิตใจ และตั้งอยู่ในศีล
ธรรมอันดี นี้เป็นข้อสำคัญ เมื่อเป็นเช่นนั้น ข้าพเจ้าจึงเสนอแปรญัตติให้
ตัวกรรมการศาสนานี้ ทั่วโลกนิยมให้ เพราะฉะนั้น ก็เป็นการสมควร
ที่เราจะไม่รับเลยถึงเรื่องนี้ แต่อย่างไรก็ดี ข้าพเจ้าขอพึ่งเหตุผลของกรมา
วิธีการเสียก่อน

ประธานสภาาร่างรัฐธรรมนูญ : ข้าพเจ้าจะขอให้พระยาอรพตพิชัย
อภิปรายมาตรา ๑๑ ทวิ ซึ่งเป็นข้อความอย่างเดิมนั้น เรื่องพุทธศาสนา ว่า

LIERT

เสียงความครวญครางเดียวกัน ขอโอนมารวมกันพิจารณา มาตรา ๗๐ ทวิ ของ พระยาอรรถพิทยพิศาล

๘.๕๔ น.

พระยาอรรถพิทยพิศาล : ข้าพเจ้าได้บัญญัติเพิ่มมาตรา ๗๐ ทวิขึ้นไปนั้น คือหมายความว่า พระมหากษัตริย์ ที่ท่านต้ององค์พระมหากษัตริย์ทรงเป็นพุทธมามกะและทรงอุปถัมภ์กษัตริย์ต่าง ๆ นั้น เป็นส่วนของพระราชกรณียกิจ ของพระมหากษัตริย์ซึ่งจะต้องทำทำเช่นนั้น ตามพระราชประเพณี แต่สำหรับส่วนในรัฐบาลนั้น ไม่มีในที่ใดว่าเป็นผู้อุปถัมภ์ พระพุทธศาสนา เพราะฉะนั้น ข้าพเจ้าจึงแยกออกไปเป็นมาตรา ๗๐ ทวิ คืออยากจะได้บัญญัติว่า พระพุทธศาสนาวิฆเนตควรจะต้องขจัด และ รัฐบาลควรจะได้เอาใจใส่ เพราะเหตุว่าเป็นศาสนาประจำชาติของชาวไทย ด้วยเหตุนี้ ข้าพเจ้าจึงได้บัญญัติเพิ่มมาตรา ๗๐ ทวิขึ้นไป ว่าให้รัฐบาล พึงบำรุงพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น ๆ คือ ให้พ้องกับมาตรา ๗ ที่ว่า พระมหากษัตริย์ทรงเป็นผู้อุปถัมภ์ของศาสนาต่าง ๆ นั้นเป็นส่วน ของพระราชกรณียกิจของพระองค์พระมหากษัตริย์ที่จะต้องให้ทำเช่นนั้น ในกรณีเช่นนั้น และรัฐบาลส่งเสริมในเรื่องนี้ด้วย เพราะเหตุว่าศาสนาเป็นเรื่อง สำคัญของชาติไทยเรา

๘.๕๕ น.

หลวงประกอบนิติสาร (กรรมาธิการ) : กรรมาธิการขอให้ ประชุมได้โปรดพิจารณาว่าบัญญัติขึ้นด้วยดี กรรมาธิการเห็นพ้องด้วย ในความมุ่งหมายอันดี และความเป็นห่วงใยของสมาชิกในเรื่องศาสนา กรรมาธิการก็เป็นห่วงเหมือนกัน ไม่ใช่ว่า กรรมาธิการจะไม่เห็นด้วย แต่ล้มค้ำงถึงในเรื่องศาสนาเสียทีเดียว แต่สำหรับในเรื่องศาสนา เราได้พูดกันมาหลายระยะแล้ว ในบทต่อไป เราได้ร่วมกันในเรื่องศาสนานี้ถึง

LIART

ก็มีมติมาชิกพยายามใส่เรื่องศาสนาเข้ามา ผลที่สุดทุกคนเดี๋ยวก็นั่งหันตักไป
กันเมื่อพูดหมดพระมหากษัตริย์ก็มีมติในเรื่องศาสนา ก็ตกไปอีก ในที่สุด
ก็ไม่มีมติมาชิกเติมหมวดพระศาสนาเข้ามาอีก คือว่ากันใหม่ทั้งหมวด แล้วเรา
ก็ได้อำนาจแล้ว เพราะฉะนั้น กรมราชการจึงขอแถลงแต่เพียงว่า สำหรับใน
เรื่องศาสนา ไม่มีรัฐบาลที่ไหนในโลกเขาบัญญัติได้เป็นนโยบายแห่งรัฐ
เพราะเหตุว่า เรื่องศาสนาเป็นเรื่องของจิตใจ แต่รัฐธรรมนูญของเราเป็น
รัฐธรรมนูญปกครองประเทศ สำหรับแต่คนอำนาจของประชาชน คืออำนาจ
ประชาธิปไตยมีวิธีการใช้อย่างไร แบ่งเป็น ๓ ทาง คือทางนิติบัญญัติ ทาง
บริหารและทางตุลาการ ว่าพระมหากษัตริย์ทรงใช้แทนประชาชนในทางโ
การกำหนดนโยบายไว้ ก็เพื่อเป็นกรณีที่จะรู้ว่า ในการใช้อำนาจบริหาร
จะได้ดำเนินไปในทางไหน ที่เราเอาเรื่องศาสนาเป็นเรื่องของจิตใจมาประปน
แล้วจะทำให้เสียแนวนโยบายเป็นอันมาก ทั้งจึงการแปรญัตติตามที่แปร
ญัตติคนแรกและคนหลังแปร ก็หมายความว่า รัฐบาลจะต้องเฝ้า
มอง และบำรุงกิจการศาสนาทั้งปวงทุกศาสนาที่มีอยู่ในประเทศไทย ท่าน
คิดว่าพุทธศาสนา พุทธศาสนิกกิจอยู่ พุทธศาสนาเป็นศาสนาที่ควรบำรุง
อย่างยิ่ง และศาสนาอื่นก็ควรบำรุง แต่ว่าท่านเขียนอย่างนี้แล้วท่านเอามา
ใส่ไว้ในรัฐธรรมนูญ ว่าควรบำรุงการศาสนา ดังเสริมศาสนาแล้ว ก็จะ
หมายความว่า ต้องได้เท่าเท่าเทียมกันหมด หมายความว่าอะไรให้งบประมาณ
ก็ต้องให้เท่ากัน หรือไม่ถึงหย่อนกว่ากันมากมาย ถ้าท่านเขียนงานใน
รัฐสภามาแล้ว ท่านจะเห็นได้ว่า ในรัฐสภาเมื่อรัฐบาลเสนองบประมาณ
ก็เคยมีมติมาชิกบางคนขอตั้งงบประมาณนั้นและขอตั้งงบประมาณนี้ อ้างว่า
ต้องบำรุงศาสนานี้ ศาสนานี้ เช่นนี้แล้วจะทำให้เกิดความยุ่งยากเป็นอันมาก
กรมราชการงบประมาณตกใจก็เกิดการขัดข้องของใจกัน ถ้าเราได้ไว้ใน
รัฐธรรมนูญแล้วก็จะเกิดเหตุว่า รัฐธรรมนูญจะทำให้รัฐส่งเสริมศาสนา
เพราะฉะนั้น จะทำให้เข้ามั่งเข้านักขึ้นในการตั้งงบประมาณทำให้ยุ่งไปใหญ่

กรรมมาธิการจึงเห็นว่าเป็นสิ่งที่ไม่จำเป็น ศาลนาโหนดแพร่หลายประชาชน นิยมหนักอึ้งมากแล้ว ก็เป็นคนประโยชน์แก่ประชาชนมาก รัฐบาลที่ดีก็จะ ต้องเห็นด้วยแต่ถึงการบำรุงศาลสนาม และขอถามว่าศาลนาในเมืองไทยมีมาก มาย เราอยากความแตกต่างศาลนาเท่านั้น ศาลนาวิจิตร ศาลนาดีดงาม มี ชักเยอะเยอะ พวกหมิ่นถือผู้ต่างเขาก็เรียกกันว่า ศาลนาเหมือนกัน ถ้า รัฐบาลรณนุญเขียนอย่างนี้จะทำให้เกิดยุ่งกันใหญ่ ก็เขียนว่า รัฐบาลจะต้อง บำรุงส่งเสริมศาลนาได้ในแนวนโยบายเช่นเดียวกับที่จะเกิดขึ้น กับรัฐบาลจะต้อง เห็นด้วยต่อหมิ่นถือผู้ต่างนางไม้ด้วย ท่านจะตั้งว่าพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นองค์ศาลนาปกัมภกแล้ว พระมหากษัตริย์จะต้องให้คำแนะนำรัฐบาล ในบางคราวบ้างคราว ไม่ใช่รัฐบาลตั้ง แต่ท่านก็ไม่ทราบได้ รัฐบาลต้อง กระชับท่านบ้าง ในฐานะท่านเป็นองค์ศาลนาปกัมภกก็บอก ว่า ศาลนาเสื่อม โทรมควรระแหยงแต่เสียที่ รัฐบาลไหนจะไม่ทำ ถึงรัฐบาลไม่ทำถึงไม่มี ในรัฐธรรมนูญ เพียงมีแนวนโยบายก็รัฐสภาซึ่งมีอำนาจเต็มที่ จะชกตาม หรือตั้งกระทู้เกี่ยวกับศาลนาได้ ไม่ใช่ว่าจะห้าม ถ้าเรากำหนดได้ใน นโยบายกันไปแล้ว ก็จะก่อความลำบากให้ที่หลัง

๑๐.๒๐ น.

พ.อ. ขุนชำนาญภูมिवุทย : ข้าพเจ้ามีความเห็นด้วยกับผู้แปร ญัตติ คือว่าเราต้องพิจารณาว่า การปกครองท้องถิ่น ตลอดจนกฎหมายบ้าน เมืองมีอะไรบ้างก็ตาม ความจริงพระศาสนาเป็นรากเง้าในการปกครอง และการศึกษา และในทางการเมืองซึ่งเป็นต้น กฎหมายที่จะออกมาด้วย ประการใดก็ตาม แต่ก็ยังมีบุคคลผู้ฝ่าฝืนกฎหมายอยู่บ้าง มีคนมีดวงใจ สำหรับใส่ นึกอวยนบ้านเมือง แต่พระศาสนานับเป็นเครื่องทรงใจบุคคลให้ เป็นผู้ประพฤติตนไม่ปฏิบัติผิดต่อกฎหมาย ถ้าหากว่าทางพระศาสนาเราได้ บำรุงให้เคร่งครัดขึ้นแล้ว จิตใจของประชาชนก็จะดีขึ้น การเขียนกฎหมาย

LIRT

โตๆ นั้น ถ้าหากนำบุคคลนั้นก็เกิดศรัทธาอย่างแรงกล้าแล้ว กฎหมายต่างๆ ที่เขามองกับนั้น บุคคลนั้นก็จะไม่กระทำความผิด ถ้าครบใจไม่มีพระศาสนาแล้ว รู้ดีว่าการกระทำผิดของบุคคลก็ย่อมจะมีขึ้นเสมอ กระผมอยากจะทราบ เวียนว่า ทุกๆ ศาสนานั่นต่างเป็นความคิดทั้งนั้น ไม่มีพระศาสนาจะคิดโตที่เป็นผู้ให้ประพฤติดีคือดีสังคมเป็นอันขาด รวมความว่า พระศาสนาคือรากเงาของสังคม การปกครองบ้านเมืองและการศึกษาทั้งนั้น เมื่อเราได้เขียนในรัฐธรรมนูญไว้เพื่อส่งเสริมการศึกษา ส่งเสริมการปกครอง หรือวัฒนธรรมทั้งที่ได้กล่าวมาแต่บัดนี้ อย่าง ถ้าเช่นนั้น เราจะเขียนว่า ส่งเสริมพระศาสนาไม่ได้หรือไม่ เห็นจะเป็นการเสียหายแต่ประการใด แต่อีกอย่างหนึ่ง ที่ทรงวินิจฉัยไว้ได้กล่าวไว้ว่า พระศาสนามีหลายศาสนา มีศาสนาผี ศาสนาเจ้าอะไรร้อยแปดประการ แต่ความจริงโดยทฤษฎีแล้วว่า โลกนี้มีอยู่สามศาสนาเท่านั้น ซึ่งเป็นศาสนาใหญ่ๆ ถ้าจะเอาศาสนาทุกอย่างที่เกี่ยวกับบุคคลที่นับถืออะไร เด็ก ๆ น้อย ๆ หรือ เพื่อไม่ให้อะไรบางอย่างก็คงจะไปดีใหญ่ ไม่ใช่หมายความว่ารัฐบาลจะต้องบำรุงอย่างนั้นอย่างนี้ แต่ควรที่จะเพียงบำรุงเฉพาะศาสนาที่เป็นหลักในโลก และโดยเฉพาะในประเทศไทยก็พระพุทธศาสนา เพราะฉะนั้น กระผมเห็นว่า หากว่าได้ไปแล้ว ก็คงจะไม่เสียหายอะไร เราได้อะไรก็ได้ แต่พระพุทธศาสนาที่เป็นรากเงาสำคัญ ก็น่าจะต้องไปมาก เราคิดว่าในต่างประเทศที่เจริญอย่างยุโรป เป็นต้น ที่เขาได้เผยแพร่ลัทธิศาสนาต่างๆ ขึ้นมาในภาคพื้นเอเชียทั่วๆ ไป รัฐบาลของเขาก็มีการช่วยเหลือ ส่วนการที่จะเขียนในรัฐธรรมนูญหรือไม่ กระผมไม่ทราบ แต่การที่รัฐบาลเขาส่งเสริมโดยประการต่างๆ นั้นเรามาก่อนกระทั้งจะให้ประชาชนในภาคเอเชียไปนับถือ ศาสนาเหล่านั้นก็มีมากเหมือนกัน อย่างนี้เป็นต้น ว่าอย่างศาสนาอะหมัด เมื่อก่อนนั้นกรมบังคับ จึงทำให้คนที่อยู่ในชาติต่างๆ นับถือศาสนาเหล่านั้นก็ไม่ยอมไปนับถือ ก็บังคับให้ประชาชนนับถือศาสนาของเขา นั่นก็แปลว่าเป็นนโยบายของรัฐบาล

เหมือนกัน แต่สมัยเราไม่ถ่าถ๊ง แต่มันเป็นเช่นจริง ๆ ส่วนศาสนา
คริสต์ก็พยายามเผยแพร่ พวกนั้นก็อาจจะได้รับซึมซับได้ ให้ความช่วยเหลือ
ส่งเสริมศาสนาของเขาให้ฟื้นฟูในภาคเอเชีย แต่อันในประเทศอเมริกันที่เขา
พวกมิชชันนารี ถึงแม้จะเป็นองค์การบุคคล หรือการกุศลของประชาชน
ในอเมริกันเหมือนกัน แต่ว่ารัฐบาลก็ร่วมด้วย เขาก็ได้มีมิชชันนารี มีการ
สร้างโรงเรียน สร้างโรงพยาบาลในประเทศอื่น ในประเทศตะวันออก
ไกลอะไรเหล่านี้เป็นต้น เพราะฉะนั้น ธรรมดาเห็นว่า ในประเทศไทยเรามีได้
สร้างรัฐธรรมนูญขึ้นให้เหมาะสม และเราทำอะไรไม่ได้ทุกอย่าง และศาสนา
เป็นรากเง้าที่จะตั้งประชาชนให้เป็นคนดี เพราะฉะนั้น การที่จะตั้งใจให้เป็น
พลเมืองดี การที่เขียนไว้ในรัฐธรรมนูญธรรมดาเห็นว่า ไม่เป็นการเสียหาย
อะไร เพราะฉะนั้น ธรรมดาอยากจะให้เขียนไว้ในรัฐธรรมนูญ

๑๐.๑๖ น.

นายของใจภักดี : ความจริง การร่างรัฐธรรมนูญก็แปลก ครั้ง
แรกข้าพเจ้าได้ไปสนับสนุนผู้แปรญัตติ แต่ตน เคยจนข้าพเจ้าคัดค้าน เพราะ
เหตุว่า ข้าพเจ้าเห็นด้วยกับกรมการในเรื่องศาสนา เกี่ยวกับศักดิ์ใจเรา
ไม่เคยจะลงมือบังคับเขาได้ รัฐธรรมนูญอื่น ๆ เขาห้ามเด็ดขาดไม่ให้ออก
กฎหมายในเรื่องศาสนา ค่ายรัฐธรรมนูญอเมริกาเขาห้ามเด็ดขาดว่า ถ้า
ของกระทรวงออกกฎหมายบังคับไม่ได้ นักกรมการบอกว่าจะออกได้ และที่
ท่านผู้มั่งเกียติพูดว่ามีศาสนาเพียง ๓ ศาสนา มันมีมากกว่านั้น อย่างศาสนา
อิสลามมันเคยเป็นศาสนาใหญ่มาก ศาสนายิว มุทธหนัก และศาสนา
ฮินโตมากมายเหลือเกิน ถ้าเราเขียนไปแล้วจะยุ่งใหญ่ และอีกประการหนึ่ง
ข้าพเจ้าเห็นว่า เวชานาหากว่าท่านจะเทศน์ศาสนาแล้ว ทางราชการเรา
เคยศุนยอยู่แล้ว แล่งธรรมดาเห็นว่าการศาสนาที่มีอยู่แล้ว ก็ช่วย
ศาสนาให้ตั้ง ๆ ขึ้นไป และแม้ว่าโดยทางที่ตนเขียนรัฐธรรมนูญอยู่แล้ว แต่ก็

LIERT

ได้มีการช่วยเหลือเต็มที่ ข้าพเจ้าขอจึงขอผู้แปรญัตติว่าอย่าได้ไปได้เรื่อง
 ศาสนาได้ในรัฐธรรมนูญ เพราะฉะนั้น ขอให้ปรานีปรานอมกั้นกั้นเกิดจะมี
 ประโยชน์มาก

พระยาอรรถพิทยพิศาล : ข้าพเจ้าเห็นว่า ศาสนานับไม่ถือว่าศาสนา
 ไทยของเรา มันไม่ใช่ว่าเป็นศาสนาที่ไม่ดี มันเป็นศาสนาประจำชาติ
 แต่อีกประการหนึ่งเป็นวัฒนธรรมของชนชาติไทยมาช้านานแล้ว เป็นวัฒนธรรม
 วัฒนาและนามาซึ่งความดีของปวงชนชาวไทยที่เป็นอยู่ และแม้แต่ว่า การที่
 ต่างประเทศเขาไม่ได้มีรัฐธรรมนูญอะไรนั้นก็เรื่องหนึ่ง แต่เขาไม่มีก็จริง
 แต่พฤติการณ์เราจะเห็นได้ทั้งหลายว่า ศาสนาอื่น ๆ ของเขา รัฐบาลของเขา
 ได้ยกย่องเพียงไร เช่นอย่างศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก เขาได้เข้ามาไป
 อยู่ในเมืองไทยเท่าไร เพราะฉะนั้น แต่มันเป็นคนละนัยในทางบังคับเพียงใด
 ก็เป็นการจริง แต่ว่าเป็นศาสนาประจำชาติของไทยเรา และเป็นวัฒนธรรม
 ที่ทำให้คนไทยที่คงตัวมาได้และที่คงด้วยเหตุอะไร ก็ด้วยเหตุการศาสนาเป็น
 พื้นใหญ่ยิ่งกว่ากฎหมาย เพราะเหตุว่า เป็นการบังคับให้คนประพฤติดี ก็
 ทำให้ไม่พังก่อนว่า ให้รัฐพึงบำรุงและส่งเสริมพระพุทธศาสนา ก็ไม่เห็นว่าจะ
 เป็นการที่เสียหายอะไร

อีกประการหนึ่งพูดกันว่า ถ้าแม้ว่าชนได้ลงไปแล้ว งบประมาณจะ
 ตยงออกเท่าไร จะต้องบำรุงศาสนาอีกเท่าไรนั้น เป็นเรื่องที่ทำได้ลงไปให้
 แน่นอนทางเท่าไร ให้รัฐบาลได้พึงศรัทธองและช่วยเหลือ แต่ในส่วนที่บำรุงเท่าไร
 ในทางงบประมาณนั้น อีกเรื่องหนึ่ง ซึ่งข้าพเจ้าก็ไม่แน่ใจว่าทำไมจะต้องเอา
 เรื่องเงินเรื่องงบประมาณมาปะปนในเรื่องไม่เช่นนั้น เพราะฉะนั้น ข้าพเจ้า
 คิดว่า แม้ตั้งว่าเราได้แล้ว ก็ไม่เป็นการเสียหายหรือจะลดค่าชีวิตในฐาณะ
 ชนชาวไทยเท่า มีพระพุทธศาสนาเป็นหลัก แม้แต่ว่าศาสนาในชั้นอื่นไป
 บ้างเท่าเขาก็ได้นำเขาไปเป็นทางปฏิบัติโดยมาก ข้าพเจ้าเห็นว่าไม่ของดี

อย่างยิ่ง จึงขอให้ใส่ลงในรัฐธรรมนูญ ข้าพเจ้านับว่าเห็นเป็นการสมควร

นายชวลิต อภัยวงศ์ : ในกรรมาธิการร่างศาสนานี้เป็นความเจตนาหวัง
 คือของทางผู้ปฏิบัติ แต่ทว่าที่จจะเขียนในรัฐธรรมนูญ ข้าพเจ้าไม่เห็นด้วย
 เพราะเหตุว่า ศาสนาในโลกนี้มีหลายศาสนาด้วยกัน จะปล่อยให้รัฐเป็นผู้
 บำรุงศาสนา บางขณะรัฐหนึ่งอาจจะมึคคิดไ้บำรุงศาสนาหนึ่งมากกว่าอีก
 ศาสนาหนึ่งเป็นต้น จะทำให้เกิดการบาดหมางขึ้นในหมู่ประชาชนทั่วไป แต่
 ในการตั้งการบำรุงพระพุทธศาสนามากกว่าศาสนาอื่น จึงเขียนบังคับไว้ว่า
 ให้พระมหากษัตริย์เป็นผู้ทรงนามกะ ก็เป็นข้อใหญ่ใจความอยู่แล้ว ทั้งการ
 ที่จะได้ตรง ๆ ว่าให้รัฐเป็นผู้บำรุงศาสนา ศาสนาทั้งหลายศาสนาด้วยกันใน
 ประเทศไทย ถ้ารัฐบาลใดรัฐบาลหนึ่งมีใจแต่เพียงไปบำรุงศาสนาหนึ่งมาก
 กว่าศาสนาหนึ่ง อย่างนี้ ผู้ที่นับถือศาสนาหนึ่งก็จะเกิดความอึดอัดใจ ก็จะมี
 นำมาซึ่งความขัดแย้งในการปกครอง และตามธรรมดาแล้วควรจะปล่อยให้
 ศาสนาเป็นอิสระแก่จิตคิดใจ ผู้ที่นับถือแล้ว การที่รัฐบาลจะเข้าไปบำรุง
 ศาสนานั้น ทางรัฐบาลก็อาจจะมีการศาสนาอื่นมากกว่าศาสนาพุทธ และการ
 บำรุงส่งเสริมก็ต้องใช้งบประมาณ ถ้าไม่ใช้งบประมาณจะทำอย่างไร แต่
 รัฐบาลหนึ่งจะไปเฉลี่ยงบประมาณให้เท่า ๆ กัน พุทธศาสนิกชนซึ่งมีมาก
 สุดในประเทศก็จะลำบาก ก็จะเห็นตัวทำไม่เฉยศาสนาอื่นให้เท่ากัน เมื่อ
 เป็นการดำเฉลี่ยมีเช่นนี้ จะเกิดความน้อยอกน้อยใจในหมู่ศาสนาอื่น เพราะ
 ฉะนั้น ในการปล่อยให้และเป็นไปอย่างให้พระมหากษัตริย์ทรงเป็นผู้ทรงนามกะ
 ทรงบำรุงส่งเสริมดีกว่า ที่ว่ากันเขมืออเมริกันเขาดั่งคนมาส่งเสริมในนานา
 ประเทศ แต่รัฐเขาช่วยให้นับถือช่วยเป็นทางใน ไม่เบียดเบียน รัฐธรรมนูญ
 อเมริกันไม่กลับห้ามเสียด้วย แล้วข้าพเจ้าเห็นว่ากรรมาธิการได้ไม่เป็นกรรมาธิการ

ประชาชนสภาร่างรัฐธรรมนูญ : นายทองม้วน ฯ

๓๐.๑๒ ๓.

นายทองม้วน อัครถาวร : ข้าพเจ้าเห็นเป็นความสำคัญที่เกี่ยวกับการที่จะต้องมีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ การที่เขียนเช่นนั้นไม่เป็นเหตุให้รัฐธรรมนูญนี้เสียรูปไปประการใด เพราะการปกครองประเทศซึ่งอาศัยในความสงบเป็นสำคัญที่สุด เราจะต้องยึดถือไว้ ถ้าหากว่าเราเพิกเฉยเสียในทางศาสนาแล้ว ความสงบสุขของประชาชนจะมีไม่ได้ แม้แต่ความสงบสุขของโลกก็ไม่ได้เช่นเดียวกัน ในมาตราก่อน ๆ ซึ่งเราได้เขียนไว้ว่ารัฐบาลมีแผนนโยบายในการที่จะส่งเสริมศิลปศาสตร์ และวิทยาศาสตร์นี้เราได้ตั้งเสริมไปในทางอดีต นี้เรายึดถือในทางอดีตเป็นสิ่งสำคัญในการที่จะส่งเสริม คือว่าในทางจิตตใจนั้นถ้าเราขาดการส่งเสริมเสียก็หมายความว่าเราจะปล่อยให้ตกอย่างเช่นเครื่องจักรไป คนเราจะอยู่ได้ด้วยความสุขก็เพราะอาศัยการศาสนาทั้งนั้น ในการที่บัญญัติในมาตราที่ชน ก็มีอุปสรรคอันยิ่งใหญ่ในการที่จะยึดถือศาสนาเป็นสิ่งสำคัญ และควรจะเป็นแนวของรัฐที่จะส่งเสริมความเจริญยิ่งขึ้น เพื่อปลูกฝังจิตตใจของคนไทยทั้งชาติให้รัก และตั้งอยู่ในความสงบและความซื่อสัตย์สุจริตเป็นสิ่งสำคัญ ศาสนาได้เสื่อมเสียลงไปก็เนื่องจากว่า รัฐไม่สนใจไม่เอาใจใส่อย่างจริงจัง โลกปัจจุบันได้เจริญในทางวิทยาศาสตร์เป็นอย่างมาก เป็นเหตุให้เกิดความปั่นป่วนและเกิดการเมืองต่างประเทกีย่อมสนใจว่า วิชาศาสนาดีก็เป็นวิชาสำคัญควรจะเป็นวิชาคู่กับศาสนา ควรบำรุงพรหม ฯ กันไป ถ้าหากว่าส่งเสริมไปทางด้านเดียวแล้ว ก็หมายความว่ามนุษย์เราจะเกิดชนกันโดยไม่มีขั้นสุด แต่ถ้าวางใจขาดในการที่จะส่งเสริมศาสนาใดศาสนาหนึ่งโดยเฉพาะอย่างหนึ่งพุทธศาสนาแล้ว และถ้าเราจะนำพุทธศานานเผยแพร่ไปยังต่างประเทศด้วย เพื่อให้เข้าใจความมุ่งหมายในพุทธประสงค์แล้ว ก็

เห็นแก่เหตุผลเกินกว่ามนุษย์เราจะต้องคงอยู่ในความสงบ ไม่รบราฆ่ากัน ถ้าหากว่าเราสนใจในทางวิทยาศาสตร์มากแล้ว ก็เห็นเหตุผลอีกว่าโลกนี้จะต้องอยู่อย่างไรได้ เพราะฉะนั้นจึงจำเป็นอย่างย่งที่จะต้องสนับสนุน และในรัฐธรรมนูญมาตราต้น ๆ เราเขียนไว้แล้วว่า พระมหากษัตริย์ทรงเป็น อัครศาสนูปถัมภก เมื่อรัฐบาลเป็นรัฐบาลของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสนาบดี แล้ว เราจะเพิกเฉยอย่างไรได้ในการที่จะส่งเสริมศาสนาโดยฉะเพาะอย่างยัง พุทธศาสนา หรือถ้าเมื่อเราเห็นว่าศาสนาอื่นดี เราก็ควรจะสนับสนุน ส่งเสริมเช่นเดียวกัน และชาวไทยทั่วไปก็รับกันอยู่แล้วว่าศาสนาทุก ศาสนาไม่ว่าศาสนาใดก็ทั้งใจที่จะให้ความสงบทั้งสิ้น ทกัรมาฆิการณะ สมารกิตถาจะว่า ถ้าหากว่าเขียนไว้เช่นนั้น ถ้าหากว่าเราไม่สนับสนุนบางศาสนา แล้ว จะเกิดความบั่นบ่อน ความจริงทุกศาสนาเป็นศาสนาที่คงดี แต่ ว่าถ้าหากว่า ชนชาวยุโรปนิยมศาสนาใด และเป็นศาสนาที่ชาติอื่นเขารับรอง แล้วเราก็คงจะส่งเสริมให้เจริญยิ่งขึ้น แม้แต่คนในศาสนาอื่นเขาก็ยังนำ ศาสนาอื่นมาเผยแพร่ในประเทศไทยจนเป็นที่แพร่หลายทั่วไป ฉะนั้นเราจะ เพิกเฉยทำไม รัฐบาลควรจะเป็นผู้นำในการส่งเสริมยิ่งขึ้น และควรให้ ประชาชนเข้าใจถึงวัตถุประสงค์อันสำคัญที่ว่า ศาสนาพุทธมีวัตถุประสงค์ ๓ ประการสำคัญ เพราะประชาชนยังไม่เข้าใจ คนเราเถิดมาตั้งแต่ก่อนแล้ว ว่าหากินเข้าอกันค้า แต่ทำไมมันก็ไม่ไปรบกวนคนอื่นเขา ถ้าเราตั้งใจบำรุงพุทธ ศาสนาให้เป็นกรรมนึ่งถาวรและเจริญรุ่งเรืองแล้วก็เชื่อแน่ว่า การเบียดเบียน ข้างกันก็ย่อมไม่มี บัดนี้นั้นปรากฏว่าคนเราบางคนบางรายเสียเหลือเกิน ก็ยังมีกบฏโศก ดังที่เราได้ยินกันแล้วว่า มีกบฏคอร์ปชั่น เพราะว่า จิตใจ ไ้ นั้นไม่มีการยุติในคตินหา คือความโลภกันได้ ถ้าทุกคนมีการยอมรับทาง พุทธศาสนาให้เห็นว่าโลกนี้เต็มอันคงคำสอนของพระพุทธเจ้าว่า อนิจจัง ทุกข อนาคตา โลกเราเป็นของไม่เที่ยงแต่อย่างนั้น ความตระโมกต่าง ๆ

LIRT

ก็จะลดน้อยลง นี่เป็นเหตุผลของข้าพเจ้า ที่ต้องการให้เขียนไว้ในกรรมาญ
สั่งเสริมพุทธศาสนา

นายชวลิต ชักขวงศ์ : ข้าพเจ้าก็ยังไม่เห็นด้วยกับท่านที่แปร
ญัตติ เพราะเหตุว่า เมื่อให้รัฐได้มีการทุนบำรุงศาสนามากขึ้นไปแล้ว
ข้าพเจ้าเองก็เป็นพุทธศาสนิกชนและมีข้อพระศมณโคทมเหมือนมกั้น แต่ที่
ข้าพเจ้าไม่เห็นด้วย ที่จะให้เขียนไว้ในนี้ ถ้าหากให้รัฐเพื่อสั่งเสริมศาสนา
พุทธเช่นนี้แล้ว จะเป็นการกระทบกระเทือนในระหว่างประเทศได้เหมือนกัน
เพราะเหตุว่าถ้ารัฐบำรุงพุทธศาสนามากเกินไปแล้ว ศาสนาอื่นที่มาตั้งอยู่
ในเมืองไทยแล้วเขาจะร้องชนได้ว่า ทำไมในรัฐธรรมนูญจึงให้บำรุงไม่ใช่
เขาจะคงในศาสนาหนึ่งศาสนาใด แต่ทำไมจึงไม่บำรุงให้ดีเท่าศาสนาพุทธ
ก็จะเกิดการกระทบกระเทือนชนในระหว่างประเทศได้ก็อย่างนั้น ข้าพเจ้าเห็น
ว่า ถ้าปล่อยอย่างนี้แล้วจะดีกว่าที่เราจะบำรุงพุทธศาสนา ก็ดีกว่าจะเขียนไว้
ในรัฐธรรมนูญ เพราะเหตุว่าพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพุทธมามกะแล้ว เราบังคับ
ในรัฐธรรมนูญอย่างนี้ รัฐอาจจะสั่งเสริมโดยทางแปรญัตติก็ได้ ถ้าเขียน
เงินจะกระทบกระเทือนทำให้เขายังได้ ทำไมจึงบำรุงแต่พุทธศาสนามาก
กว่าศาสนาอื่น ก็จะเกิดการกระทบกระเทือนกันใหม่ ไม่ใช่เราไม่อยากให้
รัฐบำรุง แต่ถ้าเขียนตรง ๆ ถ้าเป็นอย่างนี้หมู่แปรญัตติหรือที่ลงอยู่ในต้นแล้ว
ต่างก็เป็นพุทธศาสนิกชนเป็นส่วนมาก เราต้องการที่จะให้พุทธศาสนาเจริญ
รุ่งเรืองได้ต่อไป และเราเจริญรุ่งเรืองได้ก็เพราะพุทธศาสนา. แต่ถ้าเรา
ปล่อยให้ไป อย่างนี้ จะดี กว่า จะได้สะดวก กว่า ที่จะให้เขามาโจมตีเราได้อย่าง
ข้าพเจ้าไม่เห็นด้วย ในกรรมาญที่จะเขียนไว้ในสเตทโปลิตี

ธ.๒๐ น.

นายเกษม ทิวรงบดี : ในเรื่องนี้ได้ถกเถียงกันมาหลายท่าน
แล้วจึงขอเสนอให้ลงมติ ท่านผู้ใดจะเบ็ดตกก็ปรายกได้

หลวงประกอบนิติสาร (กรรมวาธิการ) : ย่นจำเป็นจะต้องขอ
มีคอกีปราย เพราะกรรมวาธิการอยากจะพูดสัก ๒ คำ

นายเกษม ดำรงบุล : กระผมขอถอน

หลวงประกอบนิติสาร : ในเรื่องคำสั่งนการกรรมวาธิการก็มีความ
วิตก แต่ไม่ใช่มาตั้งข้อสงสัยกับท่านสมาชิก แต่อยู่ในฐานะที่กรรมวาธิการรู้สึก
ว่า กรรมวาธิการก็มีความรับผิดชอบในการที่จะให้รัฐธรรมนูญนี้ออกมา
โดยที่ไม่ยังหย่อนกว่าสมาชิกเหมือนกัน จึงใคร่จะขอปรับความเข้าใจสัก
หน่อย คือบอกไว้ในเรื่องคำสั่งนการว่าไปไหน โยบายแล้วเท่ากับเอาคำสั่งน
มาเป็นปกติคือเป็นกการเมือง ในการที่รัฐจะต้องทำอย่างนั้นอย่างนั้นเป็น
เรื่องดำเนินการกการเมืองทั้งนี้ เพราะฉะนั้นในรูปร่างของรัฐธรรมนูญ
ในหมอกัน ถ้าท่านได้คำสั่งนการเข้าไปในหมอกันแล้ว เท่ากับโดยทฤษฎีแล้ว
เรื่องคำสั่งนการเมื่อเป็นไปปกติแล้วเรากเดียนใจเดียน

พ.อ. กำนัน จ้างภูมิเวท : กระผมยังเห็นด้วยกับผู้ประมุขคือ
อยากจะได้มีไว้ในรัฐธรรมนูญด้วย เพราะในหมอกันพระมหากษัตริย์เราใส่
ไว้ได้ว่า พระมหากษัตริย์ทรงเป็นเทพกษัตริย์เป็นอธิราชผู้ปกครอง
เพราะฉะนั้น ใต้เงาธงก็ควรจะได้ในเรื่องรัฐ ก็คือรัฐเป็นผู้ตั้งเสริมคำสั่งน
ไม่ใช่ว่ารัฐไม่ต้องการคำสั่งนการ อย่างนั้นก็เห็นเป็นการขัดข้องอะไร ในการ
ไปได้เล็ก ๆ น้อยเท่านั้น เพื่อให้รัฐธรรมนูญของเราไปให้รัฐนั้นได้มีการ
เลื่อมใสต่อคำสั่งนการจริง ๆ ดังนั้นเป็นการส่งเสริม ไม่ใช่หมายความว่า
ต้องไปตั้งงบประมาณในกิจการของคำสั่งนการอะไร ในการที่จะไปใช้จ่ายใน
ทางคำสั่งนการโดยแท้จริง และโดยเพราะที่ควรจะเป็นคำสั่งนการพุทธ ก็ย่อมทราบ
อยู่แล้วว่า ประชาชนต้องมากส่งเสริมคำสั่งนการนั้น ๆ ไม่รู้จะยกอะไร กระผม
ใคร่จะขอให้ท่านกรรมวาธิการยกไปพิจารณาเพิ่มเติมอีกครั้งหนึ่ง จะเป็น
การสมควร

LIRT

หลวงองค์กณารักษ์ : บัญหาเรื่องที่ว่าเราศาสนาต่างมาอยู่กับ
 การเมืองหรือไม่มัน มันเป็นบัญญัติตามนิตยเดชะ ทศการจะอุปพร้อมที่คำสั่ง
 ทวี ไม่เคยพบเคย และจะเป็นการกระทบกระเทือน ขอให้ท่านในฝรั่งเส
 ว่าเป็นอย่างไร เป็นเรื่องที่ทำให้เกิดความยุ่งยากกันหลายปี ส่งเสริมก็ไม่
 ราบรื่นเป็นต้น เราเห็นว่าเขาศาสนาเป็นเครื่องมีกันอย่างนั้น และมา
 รวบรวมกันเสียมันนี่ เพราะฉะนั้น เราเห็นว่าไม่เป็นการสมควร และเราก็มอ
 แลไว้ในรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับในหมวดพระมหากษัตริย์ ในหมวดเสรีภาพ
 และได้อ่างไว้ในหมวดการศึกษาอบรม ในการที่อบรมให้เด็กเมืองมีศีลธรรม
 พอแล้ว ไม่ต้องไปอย่างอื่นอีก ไม่มีความจำเป็นอะไรที่เราจะเอาผู้เข้ามา
 เกี้ยว เมืองไทยมีศาสนาอย่าง ทำนพด้าม ๓ อย่าง ผมหันทีใจเหลือเกิน
 เท่าที่พระสมุทราภรณ์มานั้นมาก และจะไปเที่ยวส่งเสริมทุก ๆ ศาสนาเป็นไป
 ไม่ใช่อนัน ถ้าหากเราจะส่งเสริมศาสนาพุทธอย่างเดียว ก็เป็นการ
 หนักใจเหลือเกินที่จะเกิดการกระทบกระเทือนแก่ผู้ถือศาสนาอื่น เรายกยัดถือว่า
 คนไทยทุก ๆ คนไม่ใช่เฉพาะถือศาสนาอิสลามอย่างเดียว คริสต์เดียนก็มี
 เพราะฉะนั้น เราได้เบียดให้มันถือศาสนาได้ตามชอบใจ ทำไมเราจะเลือก
 ส่งเสริมบางศาสนาเท่านั้น และทำให้มันน้อยตัวใจ จะเป็นผลเสีย ด้วยเหตุนี้
 กระผมจึงเห็นว่า ทศกรมาชิกควรร่างมานิตยเดชะ ไม่ควรจะเปลี่ยนแปลงอย่างอื่น

นายจงใจภักดี : เรายังว่าเราแย้งกันมากในเรื่องศาสนา จะ
 กระทบกระเทือนทางจิตใจต่อไป ขอให้ลงมติกันเสียที

มีสมาชิกบริวรอง

นายเกษม บุญศรี : ข้าพเจ้าขอเบียดบริวรองต่อไป

มีสมาชิกบริวรอง

ประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ : ผู้ใดเห็นว่าการร่างนิตยเดชะ

ไปรศกม็อชุน

ส่งมาชิกยกมือเป็นส่วนมาก

ประธานสภาข้าราชการรวมบุญ : ผู้ใดเห็นควรเบียดภิปราย โปรต
นกรมอชฌ

ดมาชกยกม็ยเป็นส่วนน้อย

ประธานสภาข้าราชการรวมบุญ : เป็นอันว่าลงมติ ผู้ใดเห็นควร
จะเติบความตามทูลแปรญัตติ โปรตยกม็ยชฌ

ดมาชกยกม็ย ๗ นาย

ประธานสภาข้าราชการรวมบุญ : ผู้ใดไม่เห็นด้วย โปรตยกม็ยชฌ
ดมาชกยกม็ย ๗ นาย

ประธานสภาข้าราชการรวมบุญ : เป็นอันว่าไม่เติม คงใจความ
ร่างเดิม

มาตรา ๖๔ ทวิ นายอินทร ๑ พระยาศรีธรรมราช เป็นผู้อภิปรายแทน
เพิ่มมาตรา ๖๕ ทวิ

พระยาศรีธรรมราช : ดมาชกยกม็ยเกียรติ คชนายอินทร ๑ ได้
เสนอบุญคดีได้ และมอบหมายให้ข้าพเจ้าอภิปราย เขาขอเพิ่มมาตรา ๖๔ ทวิ
มีข้อความดังนี้ “มาตรา ๖๔ ทวิ การแต่งตั้ง หรือสถาปนายศัศกัให้
บุคคล หรืออดีตใด ๆ เพื่อเป็นอนุตส์รค้ำง หรือเพชยกยชอง หรือเพื่อเชษฐ
หรือเหตุกนเกยวติชองบุคคล หรือคณระบुकองใดจะทำได้แต่โดยทงพระวราช
บัญญัติ” ข้าพเจ้าเข้าใจเหตุผลที่เขาแปรญัตตินั้นเห็นดังนี้ ในระหว่าง ๑๖ ปี
ซึ่งเรากุอยู่ในระหว่างที่เรียกกันฉา ระบอบประชาธิปไตย เมื่อรัฐบงมคความ
ปรารภนาคจะทำดังใด เพื่อเป็นอนุตส์รค้ำง หรือเพชยกยชอง หรือเพื่อเชษฐ
เกยวติชองบุคคล หรือกิจการใด ๆ ก็จะทำไปโดยถ่าพง หากได้ปรกมหาหรือ
ชอนนญาตจากรัฐอนาไม แม้แต่พระมหากษัตริย์กนผู้ดอหเกยวชว ใน
การจคคังฉนชาติ อนุตส์รค้ำงชองคน หรือเหตุการณ ก้าปดอชงไปดังนไม่ฉา
เรากจะมีอะไรต ๆ ชนออกก็ได้ เปดต้องเงินชองชาติโดยไม่จำเป็น เว้นมีรช
ชวได้มาชน อนุตส์รค้ำงชองสมรুকมีชวจจะมีตก ฉนชาติชวจะเปดฉนจาก

LIRT

วันที่ ๘ ธันวาคม. มาเป็นวันที่ ๓๔ มิถุนายน ใคร ๆ จะบอกได้ว่าไม่เปลี่ยน
เป็นวันที่ ๘ พฤศจิกายน เพราะฉะนั้น ท่านสมาชิกผู้เกี่ยวข้อง คือ นายอินทรา
เสนอญัตตินี้ และคงได้รับการพิจารณาว่า จะให้ได้รับรักษาข้ออนุญาตจาก
รัฐสภาโดยเป็นกฎหมาย หรือตั้งมีพระราชกฤษฎีกา จึงค่อยจัดการอย่างนั้น
แต่ท่านขอโต้เถียงกันว่า การเสนอญัตตินี้จะย้อนหลัง ข้าพเจ้าคิดว่า คำแปร
ญัตตินั้นไม่ย้อนหลัง สำหรับสิ่งนี้จะดำเนินไปข้างหน้าเท่านั้น

๑๐.๓๒ .14

นายจงใจภักดี : ข้าพเจ้าจำเป็นต้องคัดค้านท่านผู้แปรญัตติ
ขึ้น เพราะเหตุว่า ท่านไม่ได้ใจเท่ากับเขียนรัฐธรรมนูญมาตราอื่น เช่น
พระราชทานบรรดาศักดิ์นี้ เราถวายพระราชอำนาจแก่พระมหากษัตริย์
แล้ว แล้วปัญหาเรื่องฉันทชาติ หรือเรื่องอนุเสาวรีย์เกี่ยวกับจิตต์ใจประชาชน
โดยมาก จิตต์ใจประชาชนเขาเห็นด้วยแล้ว ถ้าเขาทำเกินไปไม่จำเป็นต้อง
มาบอก ว่า ต้องตรากฎหมาย ไม่เคยมีตัวอย่างประเทศไหนเลย ที่เขาต้อง
ตรากฎหมายที่จะทำสถาปนาประเทศ หรือฉันทชาติ เขาทำโดยปรารถนารบม
หรือจิตต์ใจของประชาชน ถ้าหากว่า ตรากฎหมายเป็นการบังคับกับจิตต์ใจเขา
ซึ่งเขาไม่เห็นด้วย ควรให้เขาเห็นด้วยดีกว่า ไหน ๆ เราจะเห็นประชาชนโดย
เราจะให้เสรีภาพแก่ประชาชน ทำไมเราจะย้อนไปตรากฎหมายบังคับกับเขา
นี้ ข้าพเจ้าไม่เห็นด้วย

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : เมื่อไม่มีผู้ขออภิปราย ข้าพเจ้า
ขอเสนอให้ลงมติ ผู้ใดเห็นควรเติมตามผู้แปรญัตติ คือ มาตรา ๒๔ ทวิ ตาม
ที่นายอินทรา เสนอ โปรดข่มมือขึ้น
สมาชิกยกมือ ๕ คน
ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : ผู้ใดไม่เห็นด้วย คือ คงผู้ใด
ร่างของกรมการตำรวจ โปรดข่มมือขึ้น

สมาชิกยกมือ ๑๐ คน

ประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ : เป็นเห็นว่าไม่เต็ม ทมมาตรา ๖๔ แต่ ทมาตรา ๖๕

พระยาอรรถพิทยทัต : ขอให้ผ่านไป

ประธานสภาว่างรัฐธรรมนูญ : ผู้แปรญัตติไม่ติดใจขอให้ผ่านใน นายจงใจภักดี ขอเต็ม

นายจงใจภักดี : สำหรับมาตรา ๖๕ นั้น ข้าพเจ้าขอเปลี่ยนแปลง ถ้อยคำ และเพิ่มเติมถ้อยคำอยู่หน่อย ดังนี้ คือ "มาตรา ๖๕ รัฐพึงบำรุง รักษาประโยชน์สถาน และวัดอุษณัมค้ำในทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ศิลปกรรม วรรณกรรม ของชาติไว้ด้วยดี และมีอำนาจให้มีการส่งวัดเช่นว่าน ออกนอกราชอาณาจักร" ที่ข้าพเจ้าขอเพิ่มนี้ก็มีวรรณกรรมอันหนึ่งซึ่ง ท่านนั้นลงไป แล้วต่อไปข้างหน้าข้อความประโยชน์สถานซึ่งท่านว่า สถานที่สำคัญของชาติ ท่านกรมการเห็นอย่างไร ข้าพเจ้าอยากจะทราบเหตุผล

หลวงประคอบนิติสาร (กรมการ) : ที่ท่านขอเพิ่มประโยชน์สถานกับวรรณกรรมนั้น คำว่า อนุรักษ์สถาน นั้น โดยมากก็หมายความว่า สถานที่เกี่ยวข้องกับศาสนา กรมการขอชี้แจงว่า เราจะต้องพิจารณาให้ดี ถ้าประโยชน์สถานอันใดเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์เราแล้วก็ตามคุณค่าในทางประวัติศาสตร์อยู่แล้ว ถ้าประโยชน์สถานใดไม่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ กรมการก็ยังไม่เห็นด้วยที่จะคุ้มครอง ขอยกตัวอย่างที่เห็นชัด ๆ ถ้าท่านเคยไปจังหวัดนครศรีธรรมราชจะเห็นวัดที่มีตึกเป็นพืดหมดจะหาที่ว่างไม่ได้ มางแห่งเหลือแต่เสาเสาคู่ก็เป็นที่ประโยชน์สถานเหมือนกัน เคยเป็นวัดแต่ไม่มีปรากฏในทางประวัติศาสตร์เมืองใดก็ยกวัดน้อย ซึ่งราษฎรบางรายไม่พอใจ ทำลายไปตั้งนี้ ถ้าเขย่งเข้าหมด ต้องรักษาทั้งนั้น แต่ศาลพระมหากษัตริย์บ้านที่เป็นประโยชน์สถานที่มีคุณค่าในทางประวัติศาสตร์แล้ว ถ้าไม่คุ้มครองถ่วง

จรรยาบรรณพนักงานของรัฐที่ไม่มีปรากฏ อยู่ในเรื่องซึ่งทรัพย์สินของหน่วยงาน
ไม่มีปรากฏ ถ้าหากว่ามีปรากฏขึ้นมา อาจจะมีผู้สงสัยว่าทรัพย์สินดังกล่าว
จะเอาอะไรไปวัดกำหนดในคุณค่า ถ้าจะเอาคุณค่าในประวัติศาสตร์แล้วจะไป
จำกัดในวัดพระแก้วก็กลายเป็นวัดใด เป็นวัดงั้น เป็นตั้ง เป็นวัดใด แต่มีคุณค่า
ในทางประวัติศาสตร์ หรือวัฒนธรรมน้อยแต่เขายืนยันได้ จรรยาบรรณ
หรือปรัชญาสำนักงานราชการเห็นไม่จำเป็น

นายขงโงกักดี : เมื่อกรรมการชี้แจงเหตุผลเป็นที่พอใจแล้ว
ข้าพเจ้าไม่คิดใจ ขอให้ผ่านไปได้

ประธานสภาข้าราชการ : ผู้แปรญัตติไม่คิดใจ เป็นอัน
ผ่านไป เสร็จมาตรา ๖๕ มาตรา ๖๖ นายทองม้วน น

๑๐.๓๘ 11.

นายทองม้วน อธิการ : ข้าพเจ้าขอเสนออีกคำว่า "ริเริ่ม"
ในมาตรา ๖๖ ข้อ ๓ ใช้คำว่า "ดำเนิน" แทน คือว่าการริเริ่ม การดำเนิน
ความหมายแตกต่างกันบ้าง แต่ถ้าใช้คำว่า "ดำเนิน" แล้ว ความหมายกว้าง
คำว่า ริเริ่ม หมายความว่า "การริเริ่มทางเศรษฐกิจส่วนเอกชนย่อมเป็นไปโดย
เสรี" แต่ทั้งนี้จะต้องไม่เป็นการขัดแย้งกับการประกอบกิจการอันมีลักษณะ
เป็นสาธารณูปโภค ถ้าการริเริ่ม ริเริ่มครั้งแรก เช่น ก่อตั้งบริษัท การดำเนิน
การหมายความว่า ตั้งริเริ่มครั้งแรกไปตลอดระหว่างดำเนินการ ดูเหมือนจะ
เหมาะกับการริเริ่ม เพราะถ้า ริเริ่มครอบคลุมไม่ถึง

เลขาธิการสภาข้าราชการ : ถ้าจะใช้คำว่า ริเริ่มทาง
เศรษฐกิจ เป็นศัพท์ในทางเทคนิค ก็คือความหมายถึงระบอบที่อา บุคคล
ย่อมจะริเริ่ม ก็เป็นต้นคิดในทางเศรษฐกิจของตนเอง เช่น คำขายก็
คำขาย ทำอุตสาหกรรมก็ทำอุตสาหกรรม ซึ่งรวมถึงการค้าเงินการตาม
ความหมายของทางด้านวิชาการมีเกียรติมีความปรารถนาอยู่แล้ว การที่เขียน

การริเริ่มก็เพื่อไม่ให้เป็นการขัดแย้งว่า เพื่อแสดงความเห็นว่า สิ่งต่างๆ ที่ริเริ่มจากเอกชน ไม่ใช่ริเริ่มจากรัฐ อย่างในระบอบเศรษฐกิจ ไม่ใช่รัฐควบคุม กลุ่มเอกชนบุคคลเป็นบุคคล หรือเป็นหน่วยงานต่างๆ สิ่งต่างๆ ที่เขียนว่า ริเริ่ม ที่ว่า ทุกคนเป็นตัวของตัวเอง ในการประกอบกิจการเศรษฐกิจ ซึ่งหมายถึงการค้าเสรีอยู่แล้ว หวังว่าท่านสมาชิกผู้เกี่ยวข้องจะพอใจ

นายทองม้วน อติถาวร : ถ้าริเริ่มหมายถึงคำว่า ค่าเงินการไม่ขัดข้อง ก็ขอให้ผ่านไป

ประธานสภาาร่างรัฐธรรมนูญ : ผู้แปรญัตติไม่คิดใจ ก็เป็นอันผ่านไป นายจงใจภักดิ์ ขอต่ออรรถศุภชัย

นายทองม้วน อติถาวร : สมาชิกยังข้องใจอีกหลายท่าน

ประธานสภาาร่างรัฐธรรมนูญ : อย่างนั้นอย่าเพิ่ง สนพระเสริรัฐฯ ข้าพเจ้าไม่ทันรู้ท่าน มาเมื่อไรก็ไม่รู้

ขุนประเสริฐศุภมาตรา : เสนอข้าพเจ้าเคยสนใจกฎหมายเศรษฐกิจ เศรษฐศาสตร์อยู่บ้าง คำว่า ริเริ่ม จะหมายถึงคำว่า ค่าเงินการไม่ได้เป็นอันขาด แต่อาจหาที่ผ่านไปนั้นได้แล้ว เพราะเหตุว่า การค้าเงินการเศรษฐกิจ การค้าเงินการจริงๆ ต้องอยู่ภายใต้กฎหมายตามภาคदेशะ ข้าพเจ้าเกรงว่า วิเคราะห์ศัพท์สันนิษฐานที่แปลได้ว่า ริเริ่ม และค่าเงินการ (อินเซตฟ์) ก็มีค่าเงินการต่างกัน

ประธานสภาาร่างรัฐธรรมนูญ : ท่านไม่ขัดข้องหรือ

ขุนประเสริฐศุภมาตรา : ไม่ขัดข้อง แต่ถ้อยคำอื่นจะแปลผิด

ประธานสภาาร่างรัฐธรรมนูญ : ไม่ขัดข้อง ก็เป็นอันผ่านไปเสร็จแล้ว นายจงใจภักดิ์ ขอเติมอรรถศุภชัย

นายจงใจภักดิ์ : ถ้าหวั่นมาตรา ๒๒ นี้ ข้าพเจ้าขอเติมอรรถศุภชัยว่าดังนี้ “การดำเนินเป็นการผูกขาด ซึ่งรัฐทำอยู่จะต้องไม่คิดราคาให้แพงเกินควร และต้องใหม่คุณภาพดี มีปริมาณเพียงพอกับความต้องการ

ของประชาชน” เหตุผลที่ข้าพเจ้าขอเสนอเพิ่มเติมก็เพราะเหตุว่า รัฐสภา
การดำเนินงานการผูกขาดคดีของตนบ้างควารัฐกิจจะเฉยเมยเกินไป ทำให้
คุณภาพนั้นตกต่ำ เพราะไม่มีใครแข่งขัน แล้ววาทกรรมก็เพิ่มขึ้นจะแพงเกินไป
เช่นบหวิเป็นตัวนี้ ที่จริงข้าพเจ้าไม่ได้สนับสนุนบหวิ แต่รู้สึกเห็นใจคนที่สนับสนุน
ท้อ ๆ ไป รัฐกิจว่าเป็นของหมดเปลืองมาก เพราะฉะนั้น คงได้ไว้ในที่
อย่างเด็ด ข้าราชการไม่ติดตรา แต่เห็นใจคนที่ติดตราซึ่งแพงเกินไป ซึ่งคนคิด
ก็จำเป็น อย่างบหวิตัวหนึ่งคงกระป๋องเป็นการแพงไป ที่จริงรัฐไป
เพิ่มวาทกรรมให้แพง ก็มีคนเพิ่มขึ้น เพราะเหตุว่า ไปเพิ่มให้ราคาแพง ของ
หนึ่งภาษาก็เข้ามา ทำให้เราเก็บภาษิติน้อย ถ้าหากว่า เราได้เพิ่มเติมไว้ใน
รัฐธรรมนูญ จะได้ช่วยกันบึ่งกันหน่อย หรือถ้าไม่เพิ่มก็จะได้ระมัด
รัฐบาลได้คำนึงถึงข้อนี้ เพราะเป็นการผิดหลักเศรษฐกิจสวัสดิการผูกขาด
คดีของตน เช่นนี้ทำให้ประชาชนไม่ได้ข้อของคดี เป็นการผิดเหลือเกิน
ถ้าหากว่าเราแก้ห้วงอื่นไม่ได้ ก็ขอให้แก้ทางรัฐธรรมนูญ

หลวงประภคมนตรีสาร (กรรมมาธิการ) : กรรมมาธิการก็เห็น
ความหวังดีของท่านสมาชิกวุฒิสภา แต่เห็นว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องต่อบุคคล
กันทางรัฐสภา ถ้าท่านไม่เป็นสมาชิกวุฒิสภาเมื่อไรขอไปประเด็นกฎหมาย
มาด้วยจะดีมาก ในที่การอย่างที่ท่านว่า กรรมมาธิการวิตก เพราะการเขียนว่า
การคำเป็นการผูกขาดคดีของตนรัฐกิจอยู่จะต้องไม่แพงเกินสมควร จะต้อง
คุณภาพเพียงพอ จะแปลกลับกันว่า การคำรัฐบาลไม่ทำไม่หมดขาดคดีของตน
และคดีพ่วง ๆ ก็ได้ คุณภาพไม่ดีก็ได้ จะแปลกลับกัน และถ้ามืดอย่างที่ได้
รัฐธรรมนูญเขียนเรื่องก็จะกลายเป็นว่า การคำซึ่งเอกชนทำคุณภาพไม่ดีก็
แพงเกินควรก็ได้ ถัดจะกลับไปอย่างนั้น ขอให้เป็นเรื่องของรัฐสภาเรา
ควบคุมราคาดีกว่า

นายจงใจภักดี : ความจริงข้าพเจ้าเกือบจะขอมอบแล้ว แต่เมื่อ
ท่านกรรมมาธิการมาพูดเรื่องไม่กลับเช่นนี้ จะกลับไปอย่างไร ก็คงหวังว่า

LIRT

เศรษฐกิจศาสตร์ท่านจะเรียนมาหรือไม่เรียนมากไม่ทราบ แต่ขอเรียนว่าผู้สำเร็จ
ถ้าไม่ถนัดกันอย่างไร ถ้ารัฐบาลทำไม่ดีกว่าไม่มีเศรษฐกิจ ไปไกลจาก
คิดค่อนข้างไม่มีใครขอ หรือจะออกโดยบังคับราษฎร ถ้าทำไม่คุ้มจน
ที่เข้ามาแข่งขันเขาก็ไปซื้อคนที่หมด ราษฎรทำไม่ได้ไม่ได้ เพราะฉะนั้น ที่ท่าน
พูดเป็นการดำเนินหลักสูตรเศรษฐกิจศาสตร์ไปหน่อย ข้าพเจ้าคงขอคำแนะนำ
ข้าพเจ้าคงขอโทษที่พูดไม่ได้คำนี้ แต่เห็นขอรับความออกไป จะได้
จกเขาไว้ว่าเป็นอย่างไร เพราะฉะนั้น ขอให้อ่านไปได้

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : ผู้แปรญัตติไม่ติดใจ ขอเพิ่ม
อันผ่านไป เสร็จมาตรา ๖๖ ที่มาตรา ๖๗ นายเกษม ดำรงกุล ขอเพิ่ม
วรรค ๓

๑๑.๔๖ น.

นายเกษม ดำรงกุล : ตามที่กระผมขอแปรญัตติเพิ่มมาตรา ๖๗
ในบรรทัดแรกของวรรคหนึ่ง ต่อจากคำว่า “รัฐพึงส่งเสริม” มีข้อความว่า
“ช่วยเหลือให้บุคคลได้จับจองที่ดินเพื่อประกอบกรกสิกรรม” เมื่อรวมเข้า
กับร่างของกรรมาธิการแล้ว คงอ่านได้ความว่า “มาตรา ๖๗ รัฐพึงส่งเสริม
ช่วยเหลือให้บุคคลได้จับจองที่ดิน เพื่อประกอบกรกสิกรรมและบำรุงการ
ประกอบกรกสิกรรม เพื่อเพิ่มผลผลิตทั้งในทางปริมาณและคุณภาพ และ
กำจัดของสิ่งมีพิษจากการสหกรณ์เพื่อผลเช่นจำนวนคือ” การที่แปรญัตติเพิ่มข
นี้ ก็เพราะว่าการบำรุงและถาวรส่งเสริมการกรกสิกรรมจะต้องมีที่ดินเป็นมาตรฐาน
อันสำคัญ เพราะปรากฏว่า ประเทศไทยยังออกสิ่งมีพิษด้วยที่ดินอีกมาก
เห็นว่าบุคคลที่จะไปจับจองนั้นยังไม่สามารถจะไปจับจองได้ ทั้งนี้เพราะมี
ความยากจนไม่มีทุนพอที่จะไปดำเนินการได้ตามความประสงค์ จึงได้ให้
เป็นหน้าที่ของรัฐที่จะช่วยเหลือผู้ส่งเสริม แต่ทั้งนี้แล้วแต่ที่ประชุม จะรับ
หรือไม่รับหรือให้อยู่ในดุลยพินิจ

ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช : ที่รัฐท่านสมาชิกได้กล่าวแต่เฉพาะใน
การประกอบการกิจกรรมนั้นจะต้องมีที่ดิน / กรรมวิธีการเห็นว่ามีข้อสงสัย
ในข้อแต่อย่างใดไม่ได้เขียนไว้ / แล้วถ้าเขียนว่าจะต้องส่งเสริมการจับของที่ดิน
ของประชาชนนั้น มันจะเป็นการชักจูงกับกฎหมายในเรื่องที่ดิน เพราะว่าใน
การจับบุคคลจะออกไปจับของที่ดินได้นั้น ไม่ใช่ทำได้ง่าย ๆ จะต้องพิจารณา
เป็นหลักฐาน เช่นปัญหาในเรื่องเป็นคนต่างด้าว เป็นต้น แต่ในการจับของ
ถ้าถึงร้อยไร่ก็จะขอสัมปทาน / แต่ถ้าเพียง ๕๐ - ๖๐ ไร่ก็จะขอซื้อ
ปลัดค้าขายประจำท้องถิ่น / หรือข้าหลวงประจำจังหวัดเป็นลำดับขึ้น / แต่ถ้า
ร้อยไร่ขึ้นไปแล้ว / เราจะต้องขอสัมปทานกฎหมาย เรื่องนั้นมอยู่ในที่นี้แล้ว
โดยเห็นจึงควรปล่อยให้รัฐบาลเขาพิจารณาดีกว่า

นายเกษม คำรงบุต : เมื่อท่านกรรมวิธีการจะให้เรื่องที่เป็นหน้า
ที่ของรัฐโดยตรงแต่ก็พอใจ ขอให้ผ่านไปได้

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : ผู้แปรญัตติไม่คิดใจขอ / จึง
เป็นอันผ่านไปได้ / หมายความว่า ๖๗ แล้ว / คือไปมาตรา ๖๘ - ๖๙ / มี
นายเกษม บุญศรี / ขอแปรญัตติไว้ / แต่เป็นผ่านมาแล้ว / หนึ่งพิจารณามาตรา ๕๐
ของนายเกษม คำรงบุต / ขอเติมในวรรคแรก

นายเกษม คำรงบุต : ข้าพเจ้าขอแปรญัตติในมาตรา ๕๐ / คือ
ไป / หนึ่งคำว่า "รัฐพึงส่งเสริมสวัสดิภาพของประชาชน โดยจัดตั้งองค์การ
ส่งเสริมสหกรณ์ขนาด / คนชรา / คนเจ็บป่วยทุพพลภาพ / และเด็กกำพร้า / และ
ส่งเสริม" / และตัดคำว่า "รัฐพึง" / ตามร่างของกรรมวิธีการข้อ ๓ / เพื่อเพิ่ม
ข้อความเข้ากับร่างของกรรมวิธีการแล้ว / คงอ่านได้ความว่า "มาตรา ๕๐"
รัฐพึงส่งเสริมสวัสดิภาพของประชาชน / โดยจัดตั้งองค์การ / ส่งเสริมสห
กรณ์ขนาด / คนชรา / คนเจ็บป่วยทุพพลภาพและเด็กกำพร้า / และส่งเสริมการ
สาธารณูปการขององค์การมารดา / และทารกส่งเคราะห์ / การบึงกันและปราบ
โรครวมชาติ / รัฐจะต้องกระทำให้แก่ประชาชนโดยไม่คิดมูลค่า"

ที่กระทรวงขอแปรญัตติขบวนมานักด้วยปรากฏว่า มีคนขอทานและเด็ก
กำพร้ามาก เทียบไปขอทานตามบ้านบ้าง ตามถนนหนทางบ้าง อะไรอย่างนี้
เมื่อปรากฏเหตุอย่างนี้แล้ว อยากรจะให้รัฐมีหน้าที่ที่จะจัดการกับคนจำพวกนี้
เพื่อให้มีสวัสดิภาพเช่นภาคกับคนธรรมดาทั่วไป

ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช (กรรมวิธีการ) : กรรมวิธีการเข้าใจว่า
ว่า การสาธารณสงเคราะห์ มีคนว่างแต่ก็เกิน ขึ้นความว่างของว่างมาก ถ้าระบบ
จะไม่หมกมุ่นกับเด็กแต่จะอะไรก็คุ้ม รวบรวมเด็กคนตา โรคเรื้อรัง โรคหน้า
เกลี้ยงรวมด้วยกันทั้งหมด เพราะว่าชั้นนี้ชั้นนี้เข้าใจว่าอยู่ในความหมายของ
การสาธารณสงเคราะห์

นายเกษม ศิริวงศา : เมื่อกรรมวิธีการอธิบายแล้วผมก็พอใจ
ขอให้ผ่านไป

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : ผู้แปรญัตติไม่คิดใจขอให้
ผ่านไป เป็นอันผ่านไปได้ นายทองม้วน ๆ ขอคัดค้านว่าสมควรและใช้คำว่า
อื่นตรา

นายทองม้วน อธิการ : ตามที่ขอแปรญัตตินี้ก็เป็นเรื่องถ้อยคำ
เท่านั้นเอง คือว่าโรคเรื้อรังในพระราชบัญญัติโรคติดต่อ ไม่มีใช้คำว่าโรค
ติดต่ออื่นตราอย่างนั้น ข้าพเจ้าจึงขอแปรญัตติแต่แต่ท่านกรรมวิธีการจะ
เห็นสมควร เพราะว่าหัวข้อไปเรียกว่าโรคเรื้อรัง แต่ในพระราชบัญญัติ
เรียกว่าโรคติดต่ออื่นตรา

หลวงประทมนต์สิทธิ์ (กรรมวิธีการ) : กรรมวิธีการพยายาม
ใช้ในการเขียนรัฐธรรมนูญทั้งหมดนี้ ถ้าที่ไหนเฉียงศัพท์เทคนิคได้ก็พยายาม
เฉียง คือพยายามให้มีความหมายว่า เรามองอะไร ถ้าใช้โรคติดต่ออื่นตรา
อย่างทำมาแล้ว กรรมวิธีการเห็นว่าจะเป็นการมากเกินไปที่จะให้รัฐทำการ
มีองค์กันและปรามให้กับประชาชน สมมติว่าจรรยาโรคนี้ ข้าพเจ้าเห็นว่า
โรคติดต่ออื่นตราไม่สมควรจะเป็นอย่างเพราะคน รัฐกิจโรงพยาบาลให้

LIERT

เท่านั้น ทำให้จะต้องเอาถึงแพทย์ปริญญา เราอาจจะแบ่งแพทย์เป็นชั้น ๆ
ลงไปก็ได้ อย่างในชนบทแพทย์แผนปัจจุบันพยามยากเป็นประโยชน์ ท่าน
ไม่ห่วงชีวิตคนชนบียงหรือ เราตั้งรางวัลจรรยาคุณพิเศษ ๑๕ ล้าน และ
ประชาชนก็ชื่นชมออกไหลตก ๆ ว่าเจ็บไข้ได้ป่วยไม่ได้รับความเห็นใจจาก
รัฐ เป็นกบเป็นไร่ คายกคายไป อย่างนี้แล้วไม่เป็นกกรรมคุณ และ
สถานศรจะพิจารณาใคร่ครวญดูบ้าง ที่ว่าทำไม่ได้มัน ชาวเราว่า จะทำ
หรือไม่ทำเท่านั้น และถ้อยว่ากัน ชาวเราว่าจรรยาคุณยาก การศึกษา
หรืออะไรก็ตามมัน บัญหาอยู่ที่ว่าทำหรือไม่ทำ ถ้าไม่ทำก็ไม่มาทาง
ลำเร้ว ก็ใคร่ให้เห็นความบกพร่องทุก ๆ รัฐบาลมาแล้วถ้า การเอาใจ
ใส่ชีวิตคนชนบียงน้อยเกินไปเหลือเกิน เพราะฉะนั้น เมื่อเราตั้งกบบริหาร
งานประเทศ ตั้งต้นตั้งเริ่มประเทศชาติให้เจริญ ขอให้ใคร่ครวญดูถึงเรื่อง
กรรมมีความเห็นอย่างเด็ดขาดว่า ความสำคัญในการส่งเสริมชีวิตคนชนบียง
น้อยที่สุดของชนบียง ร่างกายชนบียง การศึกษา การสาธารณสุข ถ้าหาก
เราปล่อยให้ล้มลงไม่ได้แล้ว และไม่ส่งเสริม ก็จะไม่เป็นประโยชน์อะไร
ประชาชนพลเมืองจะตั้งมีสมองดี ร่างกายแข็งแรง ไม่มีโรคภัยไข้เจ็บ ถ้า
สมองดีและโรคภัยไข้เจ็บไม่มีแล้ว จะทำอะไรทุกสิ่งทุกอย่างก็เป็นผลทั้งนั้น
เพราะฉะนั้น ท่านไปรศอย่าคิดเขาง่าย ๆ แล้วเสนอให้ลงมติขานัก เราต้อง
ผลักดันให้เข้าใจ

พระยาอรุณการยนิพนธ์ (กรรมาธิการ) : มาตราเป็นมาตรา
หนึ่งที่อยู่ในหมวดคนโยบรบ เราทราบกันแล้ว หมวดโยบรบเขียนไว้
นะเพราะหลักใหญ่เท่านั้น ถ้าไม่ใคร่จะเขียนรายละเอียดลงไป ถ้าจะเขียน
แล้วจะมากมายขึ้นอีกกว่าเคยจน ยิ่งกว่านั้น เรื่องความสงบเรียบร้อย
ภายในเราก็คงลงไป และทำไม่เรียบร้อย หรือความไม่เที่ยงพอทำไม่
เราไม่เขียนลงไป นี่เป็นเรื่องดีแต่ทั้งนั้น แต่ถ้ามารจะเขียนรายละเอียด
เช่นนั้นแล้ว ต้องเขียนอีกหลายมาตราทีเดียว ชาวเราตั้งสงสัยว่าจะต้องได้

LIART

อย่างจริงจัง คือก หรือที่เราได้จัดตั้งโรงพยาบาลโรคเรื้อนจังหวัดขอนแก่นนั้น ไม่ปฏิบัติหน้าที่และรักษาเป็นการเพียงพอ เพราะฉะนั้น เรามั่นใจหมายไว้ในรัฐธรรมนูญ เพื่อให้รัฐบาลจัดการอย่างจริงจัง ท่านคงจะไม่รังเกียจในการที่จะให้รัฐจัดการตามที่ข้าพเจ้าได้เสนอนโยบายนี้ เพราะจำท่านก็ย่อมจะรู้ว่า วรรณโรคนั้นเป็นโรคสำคัญ ท่านก็รังเกียจ คนเป็นที่สุด ไม่อยากจะให้มัน แต่ทำไมท่านไม่จัดการให้มีในการที่จะส่งเสริมสุขภาพของประชาชน ข้าพเจ้ารู้สึกเสียใจมากในการที่ท่านขาดการเหลียวแลในในด้านนี้

๑๑.๐๐ น.

หลวงประกอบนิติสาร (กรมราชการ) : วรรณโรคอยู่พรรคแรกแล้ว ส่งเสริมการสาธารณสุขขอปรับความเข้าใจว่า คำว่า “โรคติดต่อ” “โรคระบาด” ไม่เหมือนกัน โรคที่มีมาก โรคที่ติดต่อแต่ไม่มีว่าเป็นโรคระบาด โรคระบาดใช้คำภาษาอังกฤษว่า เอพิเดมิก ก็มันเป็นไปอย่างพรวดๆ ไม่มีใครบังคับได้ พวกมันเกิดขึ้นโดยบังเอิญๆ มันก็เกิดขึ้นได้ เราเรียกว่าโรคระบาด แต่ว่าโรคอย่างค่อยเป็นค่อยไปอาจจะติดต่อกันได้ มันไม่ใช่ลักษณะโรคระบาด

หลวงอังคณาบุรุษ : ขอเรียนถามข้อซึ่งใจถึงข้อหนึ่งว่า คำว่า สาธารณสุขนั้นเข้าใจว่า เกี่ยวกับการบังคับ แต่ที่คนที่เป็นโรคอยู่แต่ยังไม่อยู่ในข่ายสาธารณสุขเกี่ยวกับการศึกษาเย็บยา การแพทย์ กระทบส่งสัยอาจจะกระทบไม่ถึง เช่นอย่างในภาคอีสาน คนเป็นโรคเรื้อนกันมากเหลือเกิน และบอกว่าได้อยู่ในความสนใจของรัฐแล้ว เพราะเป็นเรื่องสาธารณสุข กระทบไม่เข้าใจ สาธารณสุขหมายความว่าบังคับ มันเป็นคำเทศน์ ที่กระทบความมา ท่านอย่าเพิ่งบอกได้ว่า ไม่ใช่ ตามทางแพทย์เขาจะให้คำเดียวกัน

LIRT

ประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญ : ท่านชองใจ ไม่มีผู้ใดอธิบาย
 ชาวเขาจะดองอธิบายให้ดีกว่า ก็คือว่าสาธารณรัฐตามต้นนโยบายค้แผนการ
 ของสาธารณรัฐนั้น เขาแบ่งว่า บำบัดเข็ญยานนแผนกหนึ่ง และบ้องกั๊กอีก
 แผนกหนึ่ง เช่นบำบัดเข็ญยากั๊กเรียกว่า การแพทย์ คือพยาบาล กรมการ
 แพทย์ พยาบาลอะไรต่าง ๆ เหล่านี้เป็นพวกเข็ญยา แล้วก็การสาธารณรัฐ
 เป็นหน่วยบ้องกั๊ก มันเป็นอกเรื่องหนึ่ง เพราะฉะนั้นมันกรวมอยู่เดี่ยว คือ
 บำบัดกั๊กอยู่ใน ชาวเขาเข้าใจว่าอย่างนั้น ก็เพราะเหตุที่ว่าได้ผ่านมา ได้เคย
 ผ่านมาเมื่ออยู่สาธารณรัฐ ความจำของชาวเขาจำได้อย่างนี้ ก็มันแบ่ง
 เป็นหลายแผนก อย่างกรมการแพทย์เกี่ยวกับกรรักษาพยาบาล อย่างโรง
 พยาบาลต่าง ๆ อะไรเป็นต้น แล้วก็หน่วยไปปราบโรค เช่นเกิดโรคระบาด
 เขาก็ตั้งหน่วยปราบปรามไปบ้องกั๊ก เพราะฉะนั้น การบ้องกั๊กรักษาพยาบาล
 ก็อยู่ในหน่วยของสาธารณรัฐเหมือนกัน ก็เป็นเสกที่มีนัสตรี มันเกี่ยวกับ
 การอนามัย ถ้าแปลตามคำอังกฤษกว่า กระทรวงอนามัย แต่เรามาได้
 ว่าสาธารณรัฐเป็นบับตักเสกต์

ผู้ใดจะคิดใจใหม่ ไม่มีผู้ใดอภิปรายต่อไป ขอเงินดองมก ก็คือขอ
 จะแก้ไขตามที่เสนอแปรญัตติหรือไม ผู้ใดเห็นว่าแก้ไขตามที่ผู้แปรญัตติ
 เสนอไปตรงมื่อขึ้น ผู้ใดไม่เห็นด้วย ก็คงได้ตำรว้งกรรมาธิการ ไปตรง
 มื่อขึ้น มีผู้เห็นว่าควรจะแก้ ๓ เเสียง ไม่เห็นด้วย ๑๐ เเสียง เป็นอันว่าไม่แก้
 คงได้ตำรว้งกรรมาธิการ ขุนคงฤทธิฯ ผู้แปรญัตติขอให้เดิมคำว่า การ
 กมนาคมตงค้อยในมาตราหน้า แยกผู้แปรญัตติใหม่ และไม่ได้มีขอมหมาย
 ถ้าไม่มีคนเห็นเป็นอย่างอื่น ชาวเขาขอให้มานไปตำรว้งได้ทำมาแล้ว

มาตรา ๗๐ ยังมีข้อมนายทองม้วน ฯ ขอเติมมาตรา ๗๐ ทวี ตั้งเสริม
 แพทย์ และพยาบาล

นายทองม้วน อัดถากกร : โหมมาตรา ๗๐ ทวีนี้ ชาวเขาขอแปร
 ญัตติเพิ่มเติม คือว่าให้เป็นอีกมาตราหนึ่ง มีข้อความว่า "มาตรา ๗๐ ทวี

รัฐพึงส่งเสริมให้แม่แพทย และสถานพยาบาลที่ได้ติดตั้งนกับพลเมืองทุกท้องถิ่น
 และให้เงินอุดหนุนแก่ผู้ศึกษาวิชากรแพทย์โดยเต็มที่ แต่ขอความในคอน
 ท้ายออกจะเกินไป เพราะว่าเราจะมีอยู่ในมาตราต้น ๆ อยู่แล้ว แต่เห็น
 เป็นข้อความสำคัญควรจะอยู่ในมาตราด้วย เหตุผลก็คือว่า ตามที่ปรากฏ
 เวลานี้ เรามีแพทย์ไม่เป็นการเพียงพอในการที่จะรักษาพยาบาลคนเจ็บไข้
 ได้บ่อยซึ่งมีอยู่ คือว่าแพทย์ช้วนมากก็มีประจำอยู่แต่ในกรุงเทพฯ แต่ช้วน
 ห้วนเมืองนั้น แพทย์จะถ้าวได้จำไม่มีเลยก็ว่าได้ หรือจะมีบ้างช้วน
 จังหวัด ก็ไม่มีหน้าที่โดยตรงในการที่จะรักษาพยาบาลคนเจ็บป่วย ยกตัว
 อย่างเช่นในภาคอิสานมีหลายจังหวัด ไม่มีโรงพยาบาลและแพทย์ประจำ
 อยู่เลย ทั้งนี้จึงเห็นได้ว่าปล่อยให้ประชาชนได้ล้มตายเป็น เพราะไม่มี
 แพทย์และยารักษาเพียงพอ เช่นจังหวัดอุบลกมโรงพยาบาลแห่งหนึ่ง หรือ
 หนองคายก็แห่งหนึ่ง นครราชสีมา ร้อยเอ็ด กัมแห่งหนึ่ง และสำหรับมหา
 ชำรคาม กาฬสินธุ์ ไม่มีเลย และสำหรับจังหวัดอื่นก็ไม่มีเช่นเดียวกัน เรา
 จะเทียบด้วยจำนวนพลเมืองกับแพทย์แล้ว จำนวนพลเมืองในราว ๖ หรือ
 ๗ แสนคนคือแพทย์ ๑ คนเท่านั้น ส่วนแพทย์เสดยก็กักไม่คอยมีเหมือนกัน
 เพราะหลังโหดมาหนักทางกรุงเทพฯ ถ้าเทียบกันต่างประเทศแล้ว รู้สึกว่า
 โหดกับเรามาก แม้แต่มีดามมีพลเมือง ๑ หมื่นห้าพันคน คือแพทย์ ๑
 คน จีน ๓ หมื่นคือแพทย์ ๑ คน แต่สำหรับประเทศไทยมีในราว ๖ แสนคือ
 แพทย์ ๑ คน นี้แหละ มาคิดก็นำดังตำรวจพลเมืองเหลือเกิน ในการที่จะต้อง
 ล้มตายเป็นเช่นนั้น เห็นว่ากำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญเพื่อเป็นนโยบายของ
 รัฐที่จะต้องพึงเอาใจใส่แล้ว และถ้าหากว่าจะได้บัญญัติในมาตราเช่นตาม
 คำแปรญัตติของข้าพเจ้า ก็จะเป็นการแสดงเจตนาของกรมการและสภาน
 ว่าเป็นผู้เมตตาจิตคิดคือเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ในการที่จะบดเบาความทุกข์ยาก
 ลำบากแก่เพื่อนมนุษย์ที่เกิดขึ้นแก่เขา ถ้าหากว่าท่านมีความปรารถนาอย่าง
 จริงจังตามมาตรา ๗๐ วรรคแรก ว่าจะปราบปรามโรครณะโรคในชั้นหลังเลย

เพราะว่าแพทย์ไม่มียศ ด้วยเหตุนี้ ควรกำหนดสัดส่วนให้สอดคล้องปริมาณก็
จะเป็นประโยชน์ยิ่งขึ้น ตัวอย่างเช่น สมมุติว่าโรคระบาดเกิดขึ้นในภาคอีสาน
มีแพทย์ไม่ถึง ๒-๓ คน จะปราบอย่างไร มีนตายพร้อมๆ ๒-๓ วันเป็นหมื่น
ไม่มีทางแก้ได้เลย นอกจากนี้ในการปฏิบัติของข้าพเจ้าว่า จะต้อง
ส่งเสริมวิชาการแพทย์ให้เต็มที่ ตามที่เป็นอยู่ในเวลานี้ การแพทย์เป็นวิชาที่
เรียนยาก ผู้สอบได้โดยมากกลัวตก และไม่มีทุนอุดหนุนที่กระตือรือร้นไป
แต่ถ้าเราคงทุนอุดหนุนโดยจริงจังเข้าแล้ว มีคนเรียนมาก ถึงว่าจะตกก็ไม่
ตกทั้งหมด คงมีแพทย์เพิ่มเติมเรื่อยๆ ดังนั้น ถ้าเราบัญญัติได้ หวังว่าจะ
เป็นกัลยาณูปการ เห็นว่าจะเหมาะดี

๑๑.๐๐ น.

หลวงประภคมนตรีสาร (กรมราชการ) : กรมราชการวิตกว่า
ถ้าเดิมอย่างท่านว่า เป็นการว่ารายละเอียดเกินไป เราอย่าลืมน่า ในการ
กำหนดแผนนโยบาย เรากำหนดโดยอาศัยหลักที่ว่า เมื่อเรากำหนดแล้ว ทุกๆ
รัฐบาลปฏิบัติตามนโยบายได้เสมอ และงบประมาณจรมีเท่าไร ก็
ปฏิบัติได้ แล้วแค่นั้นพอ แต่ถ้ากำหนดอย่างท่านว่า ในมาตรา ๗๐ ทวิแล้ว
ข้าพเจ้าวิตกว่า น่ากลัวว่า จะไม่มีรัฐบาลไหนกล้าเข้ามบังคับเลย ท่านกำหนด
ว่า รายละเอียดอย่างที่ว่า อย่างนี้ดูเหมือนเราจะลงไปหลายมาตรา เรา
บอกได้ว่า รัฐจะต้องบำรุงส่งเสริมการศึกษาแล้ว เราไม่ได้บอกเลย ให้มี
ครูให้เพียงพอ ให้มีหนังสือให้ตั้งแบ่งกัน เราไม่ได้บอกได้ว่า ประกอบสิทธิกรม
เพื่อเพิ่มพูนผลิตภัณฑ์ เราไม่ได้บอกได้ว่า รัฐจะต้องจัดทหารม็อบให้ชาวนาให้
เพียงพอ หรือให้เพียงพอ เราจะต้องมองดูว่า รัฐบาลหนึ่ง เข้ามามีบริหาร
ราชการแผ่นดิน เขาเทียบงบประมาณแล้ว จะจัดอะไร สิ่งใดได้เท่าไร
สิ่งไหนจำเป็นกว่าที่มาก่อน (สิ่งไหนมากกว่าอยู่ก็ตั้งแก้ไข ถ้าเขียนผลิตภัณฑ์
จัดแพทย์ทุกท้องถิ่น ต้องให้เงินอุดหนุนแพทย์แล้ว กรมราชการวิตกเช่น

LIRT

คนมากว่า เป็นการผูกมัดอย่างถาวร ที่ทุก ๆ รัฐบาลจะปฏิบัติตาม แต่
ไม่มีรัฐบาลไหนจะเข้ามาบริหารงานได้ จนใครจะล้มค่าเปรียญคดีชงท่าน
ไม่ไหว

ประธานสภาาร่างรัฐธรรมนูญ : นายทองม้วน

นายทองม้วน อธิการ : ข้าพเจ้าจะเห็นด้วยกับกรมการ
ไม่ได้ เพราะข้าพเจ้าเห็นว่า ชีวิตของมนุษย์เป็นสิ่งสำคัญ เราไม่ควรปล่อยให้
ให้ล้มตายไปโดยไม่มีเยี่ยยยามละแพทย์รักษาเช่นนั้น ถ้าหากว่าเราปล่อย
เช่นนั้น ก็หมายความว่า เราปล่อยให้บ้านเมืองทรุดโทรมอย่างนั้น เป็นการ
ไม่สมควร ในกาที่เราตั้งงบประมาณ เพื่อกำหนดในการศึกษาให้มั่นคง
พยาบาล และการแพทย์ บางที ถ้าหากว่า รัฐบาลใดไม่สามารถระคิดการได้
ก็ถือว่า รัฐบาลนั้นไม่สามารถ และไม่ควรที่จะเข้ารับหน้าที่เป็นรัฐบาล
บริหาร เพื่อมันเหาคความลำบากของประชาชน ถ้าหากว่า เราเขียนเช่นนี้
บุคคลผู้ซึ่งเป็นรัฐบาล เขาจะต้องหางบประมาณ หาทางรายได้ เพื่อจัดตั้ง
งบประมาณหาทางให้เกิดประโยชน์ นโยบายอันนี้ถือว่า เป็นนโยบายอัน
สำคัญ ไม่สมควรจะประมาท นี้ข้าพเจ้าเห็นอย่างนี้ ในเรื่องการหาเงิน
คุณเหมือนถ้าหากว่า ทำกันจริงตั้งแต่เข้าใจว่าจะทำได้ แต่ว่า เราไม่มี
คนที่มีความสามารถจริงๆ ก็ยอมทำไม่ได้ แต่ถ้าเรามีบทบังคับเช่นนี้แล้ว
คนนั้นจะต้องใช้สมองของเขาเต็มที่ เพื่อการงบประมาณของประเทศ นี้แหละ
ข้าพเจ้าจึงยังคัดค้านอยู่ และสมควรให้มีบทบัญญัติ ตามที่ข้าพเจ้าเสนอ

นายชวลิต อภัยวงศ์ : ตามที่ท่านผู้เปรียญคดีเสนอนั้น ข้าพเจ้า
เห็นเจตนาคดี แต่ทั้งนี้ ถ้าเราจะไปเขียนในรัฐธรรมนูญให้ช้อยละเอียดก็ยิบแล้ว
มันจะทำไม่ได้ ข้าพเจ้าเห็นว่า ถ้าเขียนไว้ในรัฐธรรมนูญ ให้มีคำคำหนึ่งว่า
รัฐพึงส่งเสริมการสาธารณสุข แต่การส่งเสริมการสาธารณสุข ถ้าไม่มี
โรงพยาบาล ไม่มีนายแพทย์ มันก็ไม่เป็นการส่งเสริม ถ้าเราไปเขียนบังคับ
ว่า ให้รัฐทำการ หมายความว่าท่านว่า คือให้มีอย่างเพียงพอ ข้าพเจ้า

LIERT

เห็นว่า จะเป็นการกระทบกระเทือนในการทำงานประมาณ คือบางขณะ
 มันทำไม่ได้ แต่ถ้าเขียนอย่างนี้แล้ว รัฐบาลเป็นคชงทำ ไม่มากก็น้อย เพราะ
 เป็นการส่งเสริม การส่งเสริมตำรวจรัฐ ถ้าไม่มียา ไม่มีเครื่องมือ
 ไม่มีนายแพทย์แล้วจะเป็นการส่งเสริมอย่างไร นี่เป็นไปลัทธิขงจื้อ ทีวี
 ต้องส่งเสริม แต่การส่งเสริม ต้องส่งเสริมด้วยกำลังเงินเท่าที่รัฐมีอยู่ แต่
 ไม่ใช่ว่าทุกเทศคนหมดสิ้น เพราะฉะนั้น ก็เห็นว่าไม่จำเป็นต้องเขียนว่า เต็มที่
 เพราะว่า เต็มที่ นั่นแค่นั้น จึงจะเรียก่าเต็มที่ ก็ไม่ทราบ รัฐบาลจะ
 เกิดความ รัฐมีเงินเท่านี้ ทำได้แค่ไหน มันไม่มีช้อจากัด ถ้าอย่างนี้แล้ว รัฐ
 ศึกษาน่าทางควบคุมดีกว่า คืออาจจะตั้งกระทู้ถามรัฐบาลได้ รัฐบาลก็คชงแสดง
 เต็มที่ว่าเต็มที่แล้ว ถ้ายาก เพราะไม่มีเครื่องอะไรก็ได้ว่า อะไรที่เต็มที
 ชาติเจ้าเห็นควรปล่อยไว้อย่างไร

๑๑.๑๕ น.

หลวงองค์คณานุกรักษ์ : ในเรื่องคณะกรรมการเห็นว่า เป็นความ
 จำเป็นจริง ๆ ที่ควรมีสื่อเทคโนโลยี เพราะว่า ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติ ถ้าได้
 ท่องเที่ยวไปในตามชนบทแล้ว ท่านจะรู้สึกถึงข้อเท็จจริง ที่ปล่อยให้พ่อต๋มเอง
 เราเจ็บป่วยล้มตาย โดยรัฐไม่ได้เหลียวแลอะไรเลย แม้แต่เป็นไข้ ยาคือกิน
 สักเม็ดก็หาไม่ได้ ถ้าท่านได้ท่องเที่ยวไปตามชนบทอย่างนี้แล้ว ท่านควร
 จะคิดถึงชีวิตที่เขาไม่ได้รับการเหลียวแลเลยบ้าง การร่างรัฐธรรมนูญ
 ขอให้ท่านร่างเพื่อคนทั้ง ๑๘ ล้านบ้าง ไม่ใช่เฉพาะในกรุงเทพฯเท่านั้น กระผม
 จึงเห็นว่า ควรเพิ่มเติมคำไว้ในรัฐธรรมนูญ ถ้าเป็นถาวรบังคับกันไป
 ก็ขอให้กรมวิชาการเอาฉบับไปพิจารณาไว้ตรงที่ว่า อย่างไร จึงจะสมควร
 คชงขอให้พ่อต๋มเองในชนบทได้รับการเมตตาตั้งตั้งจากรัฐบาล เท่าที่เป็นอยู่
 ในบัดนี้ มันดีเฉพาะในโตเกียวกรุงเทพฯ กับในกรุงเทพฯ เท่านั้น

LIRT

๑๑.๑๖ น.

พระยาปริยัติานฤเบศร์ : เป็นกวีคหิกหนา ที่จะมีหอรักษาโรคให้มาก ๆ สำหรับรักษาโรคหลายอย่าง แต่ว่า เราทำดีหรือไม่ ตามที่แปรญัตติ บอกว่า รัฐพึงตั้งเดรัจฉานให้ม้แพทย์ และสถานพยาบาลแพทย์จะมีขึ้นได้โดยอย่างไร ไม่ใช่ปลูกต้นมะม่วงให้ม้ลูก ถ้าไม่มีคนเรียน จะเอาแพทย์มาจากไหน ต้องมีคนส่งมาเรียนเสียก่อน ข้าพเจ้าไม่เข้ากบฏรัฐบาล ข้าพเจ้าเป็นคนสุดท้ายที่จะเข้ากบฏรัฐบาล แพทย์นั้น รัฐบาลเขาตั้งเดรัจฉานอยู่แล้ว โรงเรียนเขาก็มี อะไรเขาก็มีอยู่แล้ว แต่ที่ข้าพเจ้ารู้มา ข้าพเจ้ามีลูกม้หลานมาก ๆ คนเรียนแพทย์ ไม่ใช่เรียนได้ง่าย ๆ เรียนลำบาก แต่จะไปบังคับว่า ให้เรียนแพทย์มาก อย่างที่แปรญัตติว่าแล้ว แล้วไม่มีคนเรียนแพทย์แล้ว รัฐบาลจะทำอย่างไร อันนี้เป็นข้อค้น ขอให้ท่านระลึกคำว่า เรามีแพทย์อยู่มากมาย แล้วรัฐบาลไม่จ้าง นักเป็นอีกข้อหนึ่ง และเท่าที่เมื่อแพทย์ที่ออกมา ถ้าจะเอาไปใช้ตามบ้านนอกออกนอกแล้ว คนที่สอบแพทย์ได้ ถ้าบอกไปบ้านนอกแล้วก็ไม่ไป ผู้พิพากษาที่เหมือนกัน หากคนไปบ้านนอกยาก เพราะฉะนั้น เมื่อเราไม่มีคนที่จะเป็นแพทย์พร้อมม้แล้ว เราจะไปบังคับรัฐบาลให้ม้แพทย์พอกับจำนวนพลเมืองนั้น เราไปบังคับตั้งทหาไม่ได้ อย่าไปบังคับเสียดีกว่า

๑๑.๑๗ น.

นายทองม้วน อติถาวร : ข้าพเจ้ารู้สึกเศร้าใจที่สุด ที่สมาชิกคำนึงความเห็นของข้าพเจ้า ในการที่จะบังคับให้รัฐบาลได้ปฏิบัติตามความเห็นของข้าพเจ้า ข้าพเจ้ารู้สึกเสียใจมากในการที่ได้เห็นความทุกข์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ ญาติตาย มีครอบครัว ตักตายน ไม่มีอายุอย่างนั้นดังสาวเหลือเกิน เรื่อยชีวิตของคนทงานเห็นเป็นไม้อากงูไปไล่แล้ว ข้าพเจ้าเขียนบังคับไว้แล้วว่ เราจะต้องตั้งเดรัจฉานวิชาแพทย์ให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ ข้าพเจ้า

LIRT

ผมไม่ค่อยไปเรียนการแพทย์ให้มากนักเพราะว่า เขาไม่มีคนจะตำเรียน
 ไม่เช่นนั้นถือ นีแหละข้าพเจ้าจึงมาเรียนไว้ตอนท้ายด้วย ควรจะตั้งแต่วัย
 วิชาสหการแพทย์ให้กว้างขวางออกไปอีก คือเพิ่มทั้งรัฐวิชนม์ เราควร
 ตั้งทุนอุดหนุนไว้เพื่อวิชาการแพทย์ แต่ถ่าประสงค์ให้เขาเรียนตั้งแต่วัย
 ก็ไม่มีใครกล้าเสี่ยงเข้าไปเรียนเลย น้อยคนที่สุด เพราะหลักสูตรศึกษานัน
 ณะแน่นอนอย่างน้อยที่สุดต้องได้ ๖๐ เปอร์เซ็นต์ จึงจะให้เลื่อนชั้นต่อไปได้ แต่
 ใครยอมเรียน แต่ถ้าหากว่ารัฐบาลอุดหนุนแต่ก็แน่นอนเหลือเกินว่า คนที่
 จะเข้าไปศึกษาจะเพิ่มมากขึ้น ส่วนคนที่ตกตกไป เป็นธรรมดา ท่าน
 ไม่เห็นด้วยกับญัตติของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าเองไม่รู้ว่าจะทำอย่างไร ญัตติ
 ของข้าพเจ้าแพ้กดออกมา แต่เรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญ บัจจุบันนี้อาจจะกระทบ
 ต่อมติประชุมนี้ และขอไปนั้นแหละอนาคตจะเชื่อว่า ใครคิดใครถูก
 ขอให้คนรุ่นหลังพิจารณาในข้อนี้แลงกัน แต่ถ้าเราไม่บังคับรัฐบาลก็ไม่ทำ
 พระยาศรัยธรรมราช : ข้าพเจ้านักว่าได้พูดกันมามากแล้ว ผู้
 เสนอที่จะร้องให้อยู่แล้ว เพราะฉะนั้น ขอให้ลงมติ

มีสมาชิกบริบรอง

ประธานสภาว่างรัฐธรรมนญู : ผู้ใดเห็นจำควรเปิดอภิปราย
ไปรทกม็ยชน

สมาชิกกม็ยเป็นส่วนใหญ่

ประธานสภาว่างรัฐธรรมนญู : ผู้ใดเห็นจำควรเปิดอภิปราย
ไปรทกม็ยชน

สมาชิกกม็ยเป็นส่วนใหญ่

ประธานสภาว่างรัฐธรรมนญู : เป็นอันว่ามีมติอภิปราย

หลวงองค์ณานรัถย์ : ปัญหาเรื่องก่อสร้างแพทย์ของกัน กระผม
ยอมรับว่ายาก แต่จะไม่ใช้เรื่องตกไม่ใช้ ปัญหาที่มีอยู่ถ้าหาหรือไมหา

ฉันนี่ ทำไมจะต้องเสียดายประวัติปัญหา เราอาจจะแบ่งพลังเป็นอื่น ๆ
 ชาติให้ก็ได้ อย่างในสมัชชาพลังแผ่นดินจากประชาชนก็เป็นประโยชน์ ท่าน
 ไม่ใช่ว่าคิดค้นสมัยบ้างหรือ เราสร้างรัฐธรรมนูญเพื่อคน ๘๗ ล้าน และ
 ประชาชนก็ทุกข์ทรมานอีกโดยมาก ๆ ว่าเจ็บไข้ได้ป่วยไม่ได้รับความเห็นใจจาก
 รัฐ เช่นกินเป็นไป อดกินก็ตายไป อย่างนี้ แต่ไม่เป็นการสมควร เรา
 อดกินก็ควรพิจารณาแต่ให้ประชาชนบ้าง ที่เขาทำไม่ได้มัน ขาดพลังอำนาจ
 หรือไม่ทำเช่นนั้น แต่ถ้ามารวมกัน ข้างพระเจ้าวรวงศ์เธอกรมหมื่นฯ ก็รักศึกษา
 หรืออะไรก็ตามที่มัน วิทยาศาสตร์ก็ว่าดีหรือไม่ว่า ถ้าไม่รักก็ไม่มีความ
 ใจรัก ก็เห็นให้เห็นความหมายของทุก ๆ รัฐบาลมาตั้งว่า การเอาใจ
 ใส่สังคมชุมชนน้อยเกินไปเหลือเกิน เพราะฉะนั้น เมื่อเราตั้งต้นกับบริหาร
 งานประเทศ ตั้งต้นส่งเสริมประเทศชาติให้เจริญ ขอให้ไว้ควรพูดถึงเรื่อง
 กระผมมีความเห็นอย่างเด็ดขาดว่า ความสำคัญในการส่งเสริมชาติบ้านเมือง
 นั้นอยู่ที่สังคมหนึ่ง ร่างกายคนหนึ่ง การศึกษา การสาธารณสุข การกีฬา
 เราปล่อยให้สังคมไม่คิดแล้ว และไม่ส่งเสริม ก็จะไม่เป็นประโยชน์อะไร
 ประชาชนพลเมืองจะต้องมีสมองดี ร่างกายแข็งแรง ไม่มีโรคภัยไข้เจ็บ ถ้า
 สังคมดีและโรคภัยไข้เจ็บไม่มีแล้ว จะทำอะไรก็ทำได้ทุกอย่างก็หมดทั้งนั้น
 เพราะฉะนั้น ท่านโปรดอย่าคิดเองอย่าง ๆ แล้วเสนอให้ตั้งมันด้วยนัก เราต้อง
 พูดยกกันให้เข้าใจ

พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว (กรมราชเลขา) : มาตราเป็นมาตรา
 หนึ่งที่อยู่ในหมวดนโยบาย เราทราบกันแล้ว หมวดนโยบายเขียนไว้
 จะเพราะหลักใหญ่เท่านั้น เราไม่ควรจะเขียนรายละเอียดลงไป ถ้าจะละเอียด
 แล้วก็จะรวมมากจนยุ่งยากทีเดียว ยิ่งกว่านั้น เรื่องความสงบเรียบร้อย
 ภายในเราก็ต้องลงไป และทำไม่เรียบร้อย หรือคำพูดไม่เพียงพอก็ทำไม่
 เราไม่เขียนลงไป นี่เป็นเรื่องดีที่ขอความเห็น แล้วถ้าเราจะเขียนรายละเอียด
 เช่นนั้นแล้ว ต้องเขียนอีกหลายมาตราทีเดียว ข้างเจ้าสังกัดว่าจะต้องได้

LIART

มาทราบแล้ว ก่อน ๆ คำสำคัญว่าทำไมเราไม่เขียนเช่นนี้ แล้วอย่าถามว่า ใน การเขียนในเนชั่นนโยบายเราต้องเขียนหลักให้สั้นตอน ให้ศาลคดีที่รัฐบาล ทุกรัฐบาลจะต้องบัญญัติไว้ แล้วเขียนนอกออกไปแล้วใครจะมาเป็นรัฐบาล ชาวเจ้าเชื่อว่ามันเป็นไม่ได้เลย เพราะว่าไม่ดำเนินการจะเอาแพทย์ที่ไหนให้เพียง พย แล้วการจัดใหม่แพทย์ที่รัฐบาลเขาต้องการจัดตั้งขึ้น แต่ไม่มีเงิน ต้อง ค่อยทำค่อยไป แต่การที่จะบังคับมันรู้สึกว่าจะทำไม่ได้

๑๑.๒๓ น.

หลวงองค์ถนอมวิกรม : กระผมยังข้องใจ กระผมคิดว่าไม่มีอะไร จะสำคัญกว่าชีวิตมนุษย์ แล้วคิดว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญมาก ความ จริงเราไม่ได้บังคับว่า พดเมืองเท่าไรคือแพทย์เท่าไร เราไม่ได้บังคับ อย่างนั้น เมื่อเราสร้างแพทย์ได้ช้า เราก้ให้ภาระหนักแก่แพทย์ที่น้อย คือ คนหนึ่งต่อจำนวนเท่าไร เวลานแพทย์ในกรุงเทพ ฯ คนหนึ่งต่อพันคนหรือ ร้อยคน แต่ชนบท ๓ ต่อ ๒ แ่ง หรือ ๑ ต่อ ๕ แ่ง ที่จังหวัดมีความ ความ พดเมือง ๘ แ่ง มีแพทย์ ๒ คน มันได้ส่วนสัมพันธ์เมื่อไร เมื่อเขียนพดออก จะเร่งรัดให้รัฐบาลจัดในเรื่องแพทย์ดังกล่าว หมายความว่า พยายาม ให้แพทย์ออกไปให้ได้ส่วนสัมพันธ์กัน ในกรุงเทพ ฯ ไม่สำคัญ เรื่องเป็น อย่างนี้ กระผมคิดว่า ท่านกรรมการเห็นว่าถ้าเป็นการผูกมติดมากไปกว่า จะได้เข้าไปพิจารณาอีกทีหนึ่ง ขอให้ได้จุดมุ่งหมายตามที่ข้าพเจ้าจำก แล้วกัน ไม่ใช่เป็นการผูกมัดรัฐบาลให้หายใจไม่ออก

นายบุญเที่ยง ทองสวัสดิ์ : ข้าพเจ้าเห็นใจผู้แปรญัตติและผู้ ดนับสนุนท่านผู้แปรญัตติ และท่านผู้สนับสนุนเป็นผู้แทนราษฎรมา แล้วก็ เคยออกไปในชนบทมานานออกก็รู้ว่าเป็นอย่างไรในเรื่องโรคภัยไข้เจ็บ แต่ เขียนกฎหมายรัฐรวมญูให้ตน ไม่ได้เขียนในการที่จะทำให้รัฐบาลหมด ความสามารถ ความจริงหน้าที่ของรัฐมีอยู่แล้ว หน้าที่รักษาความสงบ กับ

ไปถึงที่จะปราบโรคภัยอะไรก็อะไร เรื่องข้าวยากมากแห่ง ฝนหนัก
โดยครึ่งที่รัฐเห็นไม่พิน แต่ที่เขียนไว้เป็นสเตทโพลิตี อางแฉกต่าง ๆ ไว้
ถามความหมายแรกที่อภิปรายในสภานั้นกล่าวหาว่า รัฐบาลชุดหนึ่งมาทำงาน
อย่างหนึ่ง อีกชุดหนึ่งมาทำงานอีกอย่างหนึ่ง เราจึงเขียนแฉกต่าง ๆ
ไว้ให้ หน้าที่ของรัฐต้องมี ยิ่งกว่านั้นกระทรวงการต่างประเทศก็มี
มีมหาวิทยาลัยการแพทย์ก็มี มีปัญหาอยู่ในงบประมาณ ไม่ใช่ปัญหา
รัฐธรรมนูญ เพราะฉะนั้น ในการที่ค้านเพื่อนผู้แทนทั้งก็ เพื่อที่เรื่องจะมี
ไปโดยเร็ว

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : ไม่มีผู้ใดอภิปรายต่อไป ข้าพเจ้า
ขอเสนอให้ลงมติ ผู้ใดเห็นควรจะแก้ตามที่ผู้เสนอแปรญัตติ โปรดมีชื่อนั้น

สมาชิกยกมือ ๔ คน

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : ผู้ใดไม่เห็นด้วย คงใจตามร่าง
กรรมาธิการ โปรดมีชื่อนั้น

สมาชิกยกมือ ๑๑ คน

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : เป็นอันว่าไม่แก้ นายเสนา
ดำรงบุตร เพิ่มมาตรา ๗๐ ทวิ

นายเกษม ดำรงบุล : กระผมขอแปรญัตติเพิ่มเป็นมาตรา ๗๐ ทวิ
ดังต่อไปนี้ “มาตรา ๗๐ ทวิ รัฐพึงจัดตั้งองค์การต่างสำหรับจัดหางานให้
แก่บุคคลที่ไร้อาชีพได้มีงานทำทุกคน และส่งเสริมอาชีพของคนไร้ทุก
สาขา

อาชีพที่เกี่ยวกับศิลปกรรมและวรรณกรรม รัฐจะต้องสงวนไว้
แก่คนไทยโดยเฉพาะ” ที่กระผมขอแปรญัตติมาตราไว้ ก็เนื่องจากเวลานี้
ปรากฏว่าคนไทยว่างงานกันมาก ปัญหาคนไทยว่างงานไม่ใช่เป็นปัญหา
เล็กน้อย เพราะไม่มีงานทำจริง ๆ อีกประการหนึ่ง การจัดหางานนั้น
แต่เอกชนเขาก็ยังจัดตั้งสำนักงานจัดหางานไว้ให้ แต่ว่าการจัดหางานนั้นก็มี

ท่านายหน้า คือเรียกเขาเปอร์เซ็นต์จากคนที่ส่งมางานได้ อีกประการหนึ่ง การจัดทำงานนี้ไม่ใช่เฉพาะว่า จัดทำงานเฉพาะที่เป็นแรงงาน อาศัย เกือบโยงไปถึงในมาตรา ๒๑ คือว่า จัดหาที่ดินแห่งหนึ่งหนึ่งได้ให้เป็นแหล่ง ของสหกรณ์ แล้วหากคนที่ว่างงานไปทำในที่ถนน เมื่อเป็นเช่นนี้แล้วอีก จะเป็นการส่งเสริมการค้าขายของคนไทยให้ดียิ่งขึ้น

ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช (กรรมาธิกร) : นี่ก็เป็นเรื่องรายละเอียด อาจจะได้เกี่ยวกับได้ เพราะฉะนั้น ในการพิจารณาโดยนาย กรรมาธิกรก็พยายามอย่างที่สุด ที่จะเอาเรื่องที่ไม่ใช่เรื่องที่จะได้เกี่ยวกับได้ ไปวาง ถ้าขึ้นไปด้านค้าขายได้กลมเกลียวรัฐธรรมนูนี้ อาจจะได้ความ ไม่ยิ่งขึ้น บัญชีหาจะงานในการจัดตั้งสหกรณ์ต่างๆ ยังไม่แน่นอน ที่เกี่ยวข้อง แล้วรัฐบาลไหนจะส่งเสริมการค้าขายประเภทนี้ได้ก็ทำได้ รัฐธรรมนูนี้ ไม่ห้าม แล้วได้รับการส่งเสริมจากคนหลายจำพวกด้วย ในชั้นนี้ขอได้ เกี่ยวกับ กรรมาธิกรจึงไม่ได้ได้

นายเกษม ศิริรุ่งรัต : ตามที่ท่านกรรมาธิกรได้อธิบายมา นั้น กระผมก็เชื่อในคำอธิบายของท่าน เพราะฉะนั้น กระผมก็ไม่คิดใจอะไร ขอให้ผ่านไป

ประธานสภาว่างรัฐธรรมนู : ผู้แปรญัตติในคดีใจ ขอให้ผ่านไป พระยาอรุณพิทยฯ ขอเพิ่มเติมมาตรา ๑๐ ที่

พระยาอรุณพิทยพิศาล : ที่กระผมขอเพิ่มเติม คือเห็นว่า ใน รัฐธรรมนูเราได้เขียนข้อห้ามหลาย ๆ อย่าง ที่มีกฎหมายอยู่แล้วมี เหมือนกัน ที่กระผมขอเพิ่มคำว่า "บ่อนกั้นการปราบปรามอันตราใน การจับกุมซึ่งมันทอนความสงบสุขของประชาชน" ท่านกรรมาธิกรก็จะว่าเป็น รายละเอียดเล็กน้อยในกฎหมายอาญาแล้วเสร็จสรรพ แต่ต้นเป็นข้ออื่น หนึ่งซึ่งมาในร่างหนึ่งกระผมเห็นว่า รัฐบาลได้เคยในการที่จะปราบปราม

LIRT

การโจรกรรมภายในเสียดมัยที่ทรงกวาดหนึ่ง จนเป็นเหตุให้ถูกเป็นไฟลง
ก็มีการคมนาคมยุ่งเหยิง

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : ไม่ใช่ มาตรา ๗๐ ทวิของท่าน
มีว่า นโยบายบริหารมี ๒ อย่าง ทวิของท่านมี ๒ ทวิ คือทวิด้วยกัน เมื่อ
ทวิตรงกัน ๒ อันจะเอาอันไหนก่อนก็ได้

พระยาอรุณพิทยพิศาล : เอา ๗๐ ทวิ ๑ ด้วยการบริหาร
ราชการแผ่นดินเอาเสียก่อน

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : แต่แต่ท่าน

พระยาอรุณพิทยพิศาล : ในการที่ข้าพเจ้าขอเพิ่มมาตรา ๗๐ ทวิ
ลงไปว่า มาตรา ๗๐ ทวิ นโยบายการบริหารราชการของคณะรัฐมนตรีที่
ได้รับความไว้วางใจจากสภาแล้ว และได้ไปดำเนินการตามนโยบาย
แต่กิจการนั้น ๆ ยังไม่เสร็จ หากคณะรัฐมนตรีคนนั้นต้องออกไป
คณะรัฐมนตรีที่มาบริหารราชการจะต้องดำเนินการตามนโยบายที่
ท่านไว้วางใจไว้ก่อน หรือจะดำเนินการต่อไปจะกระทำไม่ได้ เว้นไว้
แต่จะได้รับความยินยอมให้เปลี่ยนแปลงจากรัฐสภา คณะรัฐมนตรี
เพราะเหตุว่าเต็มตัวอย่างมากว่า รัฐบาลหนึ่ง ๆ มาได้เสนอ
นโยบายที่จะกระทำลงไปต่อรัฐสภาจนได้รับความไว้วางใจแล้ว
และไม่เปลี่ยนแปลงเป็นต้นว่าท่านคนหนึ่ง ทำไปได้ครึ่งเดียว
พอรัฐบาลต้องออกไปโดยประการใดประการหนึ่ง รัฐบาลใหม่
เล็กเต็มเสียแล้ว ไม่ทำ ไม่ทำใหม่
อย่างนี้เป็นต้น เป็นเหตุทำให้เสียหายแก่ประเทศชาติมาก
และทั้งไม่มีเหตุผลอย่างใดอย่างหนึ่งในการต่อไปด้วย
อย่างนี้ไม่เป็นการสมควร คือขอเห็น
ข้าพเจ้าจึงได้เสนอญัตติให้ตราลงไว้ในรัฐธรรมนูญเสีย
เพื่อรัฐบาลใหม่
จะได้ไม่ยอกหัก เพื่อไม่ให้เป็นการเสียหาย
ข้าพเจ้ามีความประสงค์
เช่นนี้

LIART

นายสุวิชัย พันธุ์เกษมบุ (กรรมาธิการ) : ความจริงก็เป็นเจตนา
 ที่ในชั้นที่เรากำลังจะให้มีบริหารราชการต่อในองค์นี้ไป แต่ทว่าในระบบ
 ประชาธิปไตยนั้น ถือเอาเสียงประชาชนเป็นหลัก ซึ่งถ้าฟังตลอดจะเห็นด้วย
 ว่าต่อไปในภายข้างหน้า เมื่อมีระบบพรรคการเมืองเช่นเช่นนี้ ในคราวที่จะ
 บริหารกัน คงต้องนโยบายที่ได้ตกลงออกไป ออกก็ออกอย่าง สมัยหนึ่งรัฐบาล
 แห่งเข้ามา รัฐบาลนั้นก็บังคับการอื่น ออกก็ออกอย่าง เช่น ของการสรรพากร
 ของกองช่างกลอะไรเช่นนั้น เพื่อช่วยลดค่าครองชีพ แต่ทั้งเมื่อปฏิรูปไปแล้ว
 มีอำนาจการเงินของชาติไปศูนย์เดียว และผลประโยชน์ที่จะได้มากไม่ได้ เมื่อ
 เช่นรัฐบาลนั้นอาจจะถูกพิจารณาเป็นคดีปรายไม่ได้จริงใจจากรัฐสภา เมื่อ
 เป็นเช่นนั้นแล้ว บางทีรัฐบาลนั้นยุบสภา เมื่อยุบสภาไปแล้ว ประชาชนจะ
 เป็นผู้พิจารณาว่าควรจะดำเนินนโยบายอย่างนั้นต่อไปหรือไม่ ถ้าหากว่า
 ควร ประชาชนก็จะเลือกตั้งฝ่ายสนับสนุนนั้นเข้ามา ถ้าไม่ควรประชาชนก็
 เลือกตั้งฝ่ายตรงกันข้ามที่หาหน ในการบริหาร ไปโดยนโยบายอย่างนั้น คน
 เมื่อเป็นเช่นนั้น เราจะให้รัฐบาลใหม่ซึ่งมีนโยบายเดิมมาบริหารใหม่นั้น รัฐบาล
 ใหม่ทำไม่ได้ เมื่อเป็นเช่นนั้นย่อมจะก่อให้เกิดความวุ่นวาย ถ้าเราจะ
 เขียนให้ชัดแจ้งกัน ที่นักถกกันอีก สมมติว่ารัฐบาลที่ออกไปโดยที่ผู้คอย
 ของสภา ออกไปโดยหมดวาระของสภา คือ ๔ ปี โดยบริหารราชการ
 ครอบคลุมต่าง ๆ ปรามปรามใจผู้ร้าย มีแผนการอันใดโดยสมบูรณ์ พอ
 ถึงสมัยเลือกตั้ง ประชาชนย่อมพิจารณาว่ารัฐบาลที่ทำไปนั้น ควรก่อนนั้น
 สมควรที่จะเรีคืนและสนับสนุนให้เป็นสมาชิกเข้ามาเพื่อพัฒนาการนั้น เมื่อ
 ได้ใจจริงใจรัฐบาลชุดเดิมนี้ ก็บริหารต่อหนึ่งไปอีก แม้จะเปลี่ยนก็เป็น
 ปดียน เพราะฉะนั้น ในระบบประชาธิปไตยไม่ว่าประเทศใดในโลก จึงถือ
 ว่าการที่จะบริหารงานตามนโยบายนั้นเป็นไปโดยรัฐสภา การรัฐสภาเต็มขอบ
 แล้วเส้นของปริมาณมากจนมืดได้ แต่ทว่าสภาไม่เห็นชอบ แม้กิจการ
 ชาติทางไว้ ข้าพเจ้าขอออกตัวอย่างอังกฤษ เช่นมีงบประมาณว่าจะสร้าง

LIRT

กิจการอะไรขึ้นอย่างหนึ่ง และสร้างค้างไว้ แต่เมื่อดูภาพเห็นด้วย นิดๆ ระวังมัน
 เขาไปทำอย่างอื่นก่อน ดังนั้นนิติกรก็จะระวังไว้ จะเห็นว่าในคราวที่แล้ว
 สิงคโปร์เรื่องเกี่ยวกับเรือหรืออะไรเป็นต้น ถ้ามีอำนาจสูงสุดเป็นผู้ควบคุม
 คุมรัฐบาล เพราะฉะนั้น ต้องมอบให้สภาเป็นผู้วินิจฉัย การที่จะดำเนิน
 นโยบายอะไร ทุกรัฐบาลก็มุ่งหมายแต่ประโยชน์ส่วนรวมเท่านั้น เพราะฉะนั้น
 ทางฝ่ายกรรมาธิการจึงไม่ได้ผูกมัดไว้ ปล่อยให้เป็นที่นำที่ของรัฐบาลเป็นผู้
 วินิจฉัย

๑๑.๓๘ น.

พระยาอรุณพิทยพิศาล : ท่านกรรมาธิการอธิบายนำข้าพเจ้า
 ไม่เห็นด้วยเลย ข้าพเจ้าไม่ได้ว่า ถ้าจะเปลี่ยนแปลงไม่ได้ ข้าพเจ้าว่าเปลี่ยนแปลง
 ได้ แต่ว่าให้มาขออนุญาตต่อสภาเสียก่อนก็ตรงอย่างที่ท่านเขาอยู่แล้ว
 มากกว่าที่ข้าพเจ้าให้เขียนอย่างนี้ ทำให้จึงให้เขียนไว้แบบนี้ เพราะเหตุว่า
 การที่เนิ่นมา รัฐบาลขณะบริหารราชการแผ่นดินนั้นเองกระทำไปโดยพลการ
 ไม่ได้มาบอกขออนุญาตต่อสภา ที่ข้าพเจ้าเขียนไว้เช่นนั้น เพื่อป้องกันไม่ให้
 รัฐบาลทำโดยอำเภอใจ ก็คือว่าเป็นการเสียหายจริงๆ เป็นต้นว่าถนน
 ไม่ชอบใจ เปลี่ยนแปลงเสียใหม่ เสียเงินเสียทองไปอีก ไปทำใหม่ก็ไม่เห็น
 เรื่อง อย่างนี้ก็ต้องมาขออนุญาตต่อรัฐสภา ข้าพเจ้าต้องการให้นำขอ
 อนุญาตต่อรัฐสภาเสียก่อน ไม่ให้รัฐบาลทำในขณะบริหารนั้น ทำไปโดย
 มีชอบ คือว่าข้าพเจ้ามีอะไรที่ไม่เป็นการสมควร ทำไปโดยเห็นแก่ประโยชน์
 หลายอย่าง ข้าพเจ้าว่าเป็นการมีองค์คณะรัฐบาลที่จะเข้ามาบริหารราชการ
 แผ่นดิน ที่จะกระทำอะไรเขาเองตามอำเภอใจคงตาย ถ้าเขาเอาได้อย่างนี้
 แล้ว มันเป็นเรื่องแน่แท้ถึงขั้นที่จะไปโต้โดยอำเภอใจ เพราะฉะนั้น ข้าพเจ้า

มองการกระทำของรัฐบาลในแง่ที่ก่อนว่า รัฐบาลก่อนทำไว้ ซึ่งเป็นของค
เร้นนี้ เมื่อรัฐบาลใหม่เข้ามาไม่ทำ เขาก็อาจจะคิดเตือนได้โดยการที่จะตั้ง
กระทู้ถามได้ แต่มีงานบางอย่างมองทางเดียวไม่ได้ ต้องมองในทางคิดด้วย
รัฐบาลเห็นว่าไม่ได้ เขาก็ไม่ทำ แต่อย่างนั้นก็เหมือนกัน นี่ต้องปล่อยให้
รัฐบาลใช้ดุลยพินิจของเราเอง เราเป็นสภาก็ต้องคอยตั้งกระทู้ถาม การ
ที่จะตั้งกระทู้ถามอย่างนั้นจะต้องมาขออนุญาตคือสภา เป็นระเบียบที่ไม่สมควร

ประธานสภาาร่างรัฐธรรมนูญ : เป็นเรื่องที่ชวนจำง ๆ ประพฤติ
ไว้ข้อความเดียวกัน บังเอิญอยู่ในมาตรา ๓๓๗ ทวิ ถ้าที่ประจวบไม่ชัดของก็
พิจารณาที่เดียว ไม่เช่นนั้นจะพิจารณา ๒ หน้า ว่ากันเสีย ถ้าผู้ใดไม่ชัดหรือ
ข้าพเจ้าขอให้ชวนจำง ๆ อภิปรายเสียก่อน คุณเทพฯ ว่าอย่างไร

นายเทพ ไซคินุชิต : ญัตตินี้ควรพูดหลังจากสภโปลิตี่ส่วน
รวมเป็นเรื่องนั้น เพราะมีหลายคนที่จะพูดสภโปลิตี่ นโยบายของรัฐทั้ง
หมดควรเป็นที่ตั้ง

ประธานสภาาร่างรัฐธรรมนูญ : ถูกแล้ว พูดมาแล้วก็จบจะเสร็จ
อยู่แล้ว ข้าพเจ้าก็เห็นอย่างท่านว่าเหมือนกัน แต่ว่าเขาเขียนมาในมาตรา ๓๓๗
และไม่มีใครอภิปรายทุกชั้นมา ข้าพเจ้าเห็นว่าไปมากแล้วให้ชวนจำง ๆ
อภิปรายแล้วเสร็จไปไม่ต้องซ้ำอีก

ขุนนางฤทธิศีกษากกร : ตัวหมรับฉันนี้ข้าพเจ้าขอทัก แต่การทัก
ไม่ใช่ไม่เห็นด้วยกับท่านผู้ประมุขิตติ ข้าพเจ้าเห็นด้วยแต่ว่าทักไม่ใช่ตรงนั้น

ประธานสภาาร่างรัฐธรรมนูญ : ทักอยู่ได้ทีไหนก็ได้อีกให้ชวนจำง ๆ
อภิปรายเสีย

ขุนนางฤทธิศีกษากกร : ข้าพเจ้าประมุขิตติเหมือนกันในมาตรา ๓๓๗
อยู่ตรงนั้น ต่างไปก็ไม่ได้ เรื่องอยู่ที่ไหนเขาหมวกเขาหมู

ประธานสภาาร่างรัฐธรรมนูญ : เรื่องทักอยู่นั้นไม่สำคัญ เสียหลาย
เวลาว่ากันมาจนจะเสร็จแล้ว ก็ว่ากันเสียในที่นี้ แล้วส่วนจะอยู่ที่ไหนก็ตกลงกัน

LIRT

ที่เห็นคือว่าจะรับหลักการใหม่ ท่านมาแปร ๗๖ แล้วอภิปรายกันเกือบจะ
ใช้ได้แล้ว เพราะฉะนั้น ถ้าไม่มีผู้ใดขัดข้องก็อยากจะร่วมเสียง เห็นได้แต่ผู้ใด
คัดค้านขัดข้องก็เข้ามา

พระชัยบุญญา : ผมสงสัยอย่างนี้ คือถ้าให้อภิปรายเวลานี้ ใช้
น้อยผู้ใดจริงอย่างท่านขุนคลังพูด ๆ ว่า ถ้าให้อภิปรายสมาชิกก็มีข้อสนับสนุน
สนับสนุน ไม่ใช่ในนโยบายอย่างผมก็ไม่สนับสนุนให้มาอยู่ในเรื่องนโยบาย ที่พูดเมื่อ
ก่อนแนวนโยบาย ที่ปรารถนาอันจากบริหาร สงสัยอย่างนี้จะช่วยสนับสนุน
ไม่ได้

ประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญ : เข้าใจแล้ว นายเทพ ๆ ทั้ง
อย่างนั้นเหมือนกัน รับหลักการว่านโยบายจะแก้ไขใหม่ ไม่ได้ทำพิธีจะต้อง
รับหรือไม่รับแล้วควรจะอยู่ที่ไหน พิจารณาที่หลังได้ ที่อยู่ที่พิจารณาที่หลังได้
เพราะฉะนั้น ขุนจำนง ๆ ผู้ใดไม่คัดค้านก็ขัดข้อง ถ้าขัดข้องก็จะพักไว้

ขุนคลังฤทธิศีกษามาร : ขัดข้อง

ประธานสภาว่างรัฐธรรมนุญ : คือแปลว่าเราว่าเสียเคียดจน
แล้วที่จะอยู่ที่ไหนก็ตกลงกันที่หลังจะอยู่ที่ไหน เพราะว่ามีครั้งที่ทางแล้ว ท่าน
ว่าคือไปเสียทีเดียวอย่างนั้นก็ไม่ตกลง

ขุนคลังฤทธิศีกษามาร : ที่ท่านประธาน ๆ กล่าวข้าพเจ้าเห็นด้วยใน
วัตถุประสงค์แต่ละในเรื่อง แต่ว่าการที่พวกข้าพเจ้าจะปรารถนาเมื่อสัมพันธ
กันขึ้นลงมาจึงเป็นอย่างนั้น ถ้าเขาอื่นชนกันมาเขาอื่นชนกันเคียดกัน คนอื่น
ปรารถนาดีหลายคน คนโน้นว่าอย่างนี้ คนนี้อว่าอย่างนี้ ใจดีตามภาวะจะเป็นการ
เหมาะแก่เรื่อง

พระยาอรุณพิทยพิศาล : ทำอย่างนั้นเขาของผมไปรวมกันได้
เขาไปรวมกับพวกเหล่านั้น

นายเทพ โชติบัญญัติ : ถ้าจะพูดถึงหลักความเป็นธรรม ท่าน
ผู้ปรารถนาดี ๆ ท่าน คือ ขุนจำนง ๆ ขุนคลังฤทธิศีกษา ถ้าหากท่านผู้ใดที่เคียด

เขายังไม่ได้เตรียมเนื้อเตรียมตัว แล้วจะอภิปรายอย่างไร แล้วอีกของขอมเขา เพราะฉะนั้น เตรียมเนื้อเตรียมตัวมาอภิปรายเวลานั้น เพราะฉะนั้น ขอได้ เถยไป

พระยาอรรถพิทยพิศาล : ข้างนั้นผมก็ขอถอนญัตติของผม ขอถอนไปพร้อมกันดีกว่า

ประธานสภาวาระรัฐธรรมนูญ : ท่านถอนแล้ว ทั้งหมดปัญหา ก็ เป็นอันเสร็จกันไป) ผู้แปรญัตติไม่คิดใจขอถอนเท่านั้นเอง ข้อข้อหนึ่งขอของ พระยาอรรถพิทยพิศาล เรื่องโจรสลัด

พระยาอรรถพิทยพิศาล : กระผมกราบเรียนเมื่อก่อนก็อย่างนั้น เพราะฉะนั้น ขอได้ผ่านไป

ประธานสภาวาระรัฐธรรมนูญ : ผู้แปรญัตติไม่คิดใจในเรื่องการปราบปรามโจรสลัด ขอถอนไป ก็ประชุมไม่ขัดข้องก็ขอถอนไปได้ ท่านว่าถึงมาตรา ๗๐ ของพระยาศัวัตรมราช เรื่องบำรุงท้องถิ่น และของ นายอินทรี ๆ ด้วย

พระยาศัวัตรมราช : แก้อาเจ้าขออภิปรายของนายอินทรีด้วย

ประธานสภาวาระรัฐธรรมนูญ : ก็ได้ ท่านได้รับมอบหมาย นายอินทรี ๆ ๑๐% ของท่าน ๑๐%

๑๑.๕๐ น.

พระยาศัวัตรมราช : นายอินทรี ๆ ได้แปรญัตติในมาตรา ๗๐ ของ ได้มอบอำนาจให้ข้าพเจ้าเป็นผู้อภิปรายแทน มาตรา ๗๐ ของประมวลกฎหมายท้องถิ่นซึ่งบัญญัติว่าด้วยบำรุงท้องถิ่นเป็นจำนวนเท่ากบร้อยละ ๑๒ เปอร์เซ็นต์ ของรายรับ แต่ขอแบ่งให้แก่วิทยาลัยโดยคิดเฉลี่ยตามจำนวนของเมืองแต่ละจังหวัด ซึ่งเป็นสัดส่วนหนึ่งต่างหากจากเงินบำรุงท้องถิ่น ซึ่งมอบยก่อนให้ รัฐธรรมนูญ

ตั้งของข้าพเจ้า ขาดกว่า ๒๐ ปี ข้าพเจ้าแปรรูปคดีไว้ดังนี้ เมื่อได้คดีเรื่องนาย กั๊ว เขียวออกคดี มาแล้ว ๒๐ คดี เห็นได้แต่รัฐบาลจะไต่ถามถึงเหตุยกข้อตั้งการฟ้องจนได้รับคดีกลางๆ เลยผิดให้เสีย งบประมาณประจำปี จะต้องมีการประเมินการฟ้องถึงเริ่มการจำไว้ด้วยละ ๒๐ เปเปอร์เซ็นต์ ของจำนวนรายได้ของรัฐบาลประจำปี

ข้าพเจ้ากับบุคคลหนึ่งซึ่งอาจมีชื่อเสียงของรายชื่อนั้นๆ เมื่อข้าพเจ้าพิจารณาว่าคดีคดีใดๆ ของกรมศาลอาญา ที่โอนไปภายในเรื่องงบประมาณที่เกี่ยวด้วยบุคคลซึ่งอาจมีชื่อเสียงของชนชั้นสูงหรือบุคคลสำคัญ และของนายอื่นหรือของกษัตริย์ ข้าพเจ้าก็ทราบว่าการมาจำการคดีกลางๆ ข้าพเจ้าเชื่อว่าไม่ได้ยุติคดีด้วยเหตุนี้ คงคงจะมีบุคคลบางคน แต่ด้วยงบประมาณ ข้าพเจ้าก็อยากจะทำปราชัย เพียงจิตใจเป็นนายสังคมแล้วหรือ ประเทศไทยได้เจริญคดีของเจ้าบุญทุกเดือนๆ อย่างประเทศที่อุตสาหกรรมเข้าประเทศเขาแล้ว เรามีรายดู ๗๐ - ๘๐ เปเปอร์เซ็นต์ โดยตามฉบับคดี เราศึกษาบ้างทั้งอันหนึ่งๆ ไป ไม่ใช่บ้างแต่ในพระนคร หรือตามจังหวัด ด้วย ตามที่เกาะ ต้องบ้างถึงตำบลและหมู่บ้านด้วย แต่ที่เห็นได้ในเวลาบ้างแล้วลงเมือง หรือส่งนอกต่างเป็นใหญ่ ประเทศเราคงอยู่ถ้าถึงเช่นนี้ เป็นเรื่องน่าขนลุกมาก ที่เราเสกความโรยร้างถ้าหากมีอยู่ในเขตเขตบ้าน ซึ่งเขาของเป็ยเครื่องผู้มั่งคั่งมากอยู่ในพระนคร ไปกลางจังหวัด รวมทั้งข้าพเจ้าด้วย ซึ่งไม่ประมาทใช้ มีคนหนักๆ มีตำรวจรักษา เขาเงินของรายดูรจากตำบลเหล่านี้มาบ้างถนนหนทางให้เราอยู่ เราได้ตำรอง เราไม่คิดจะเสียอะไรด้วย ก็นับเป็นเวียงศรีสุกแปดกัศัต่างประเทศก็หลายแต่ด้วย ข้าพเจ้าเองนั้นข้าพเจ้าชำนาญ คืองเสียภาษ และข้าพเจ้าจะขอออกคดีกลางๆ สำหรับทั้งหมด ก็แล้ว ขณะที่เราพบข้าพเจ้าการด้วยมีของข้าพเจ้าบ้าง ข้าพเจ้าจะไปต่อเมื่อจะต้องเสียภาษ โรงเรือนสำหรับคดีด้วย มีเรื่องว่า รัฐบาลจะเสียให้ หรือขายดูเจ้าของ ก็บอกคดีด้วยนั้นเสียเขา แต่สมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ คิดเห็นว่า คนที่ขายนั้นได้รับประโยชน์

ตั้งของข้าพเจ้า มาตรา ๕๐ ทวิ ข้าพเจ้าปรารถนาได้เห็นว่า หน้าที่
คดีเรื่องการศึกษาออกแล้ว มาตรา ๕๐ ทวิ เห็นว่าเรื่องเรียนหนังสือ
เหตุผลต่อสภาผู้แทนราษฎรมีจำนวนมากจนมีมติแล้ว เรื่องเรียนหนังสือ
จะต้องมีจำนวนเงินบำรุงท้องถิ่นในภาคต่างๆละ ๕๐ เปอร์เซ็นต์ ของจำนวน
รายได้ของรัฐประจำปี

ถ้าหรม ญัตตินั้นของข้าพเจ้าและของฝ่ายอื่นตรง... ในสภาผู้
พิจารณาคัดพิจารณาของกรมการศึกษา... ที่ได้อภิปรายไปเรื่องเรียนหนังสือ
ด้วยญัตติของข้าพเจ้า... และของคณะกรรมาธิการ... และของสภาผู้แทน
ราษฎร... ข้าพเจ้าทราบว่าการพิจารณาแยกกัน... ข้าพเจ้าขอเรียน
เสียทีเดียว... คงจะถนัดกับที่พูดกันนั้น... แต่อย่างหนัก... ข้าพเจ้าขอเรียน
อภิปราย... เพื่อจัดให้เป็นด้วยลักษณะของ... ประเทศไทย... ในเรื่องการศึกษา
ทุกด้านทุกอย่าง... ประเทศอุตสาหกรรมเช่นประเทศเรา... ๕๐-๕๐ เปอร์เซ็นต์
๕๐-๕๐ เปอร์เซ็นต์... อยุ่ตามขนาด... เราต้องบำรุงท้องถิ่นทั้งใน... ใน
บำรุงแต่ในพระนคร... หรือตามจังหวัด... หรือตามอำเภอ... ที่อยู่ในบริเวณ
และหมู่บ้านด้วย... แต่ให้แต่ในมาบารุงแต่กลางเมือง... ที่ตั้งของเมือง
เป็นใหญ่... ประเทศเราอยู่ตำแหน่งนั้น... เป็นเรื่องมาขึ้นทุก... ที่ตั้งตาม
โรงเรียนสำหรับคนอยู่ในเขตเทศบาล... ซึ่งเราขอให้มี... ที่ตั้งโรงเรียนใน
พระนคร... ในกลางจังหวัด... ส่วนที่ข้าพเจ้าขอ... ซึ่งไม่ปรากฏ... มีแต่
มาตราการศึกษา... เงินของรัฐบาลจากตัวแทนหน่วยงานของกรมการศึกษา
เรา... เราได้พิจารณา... เราไม่ต้องการด้วย... อยุ่เป็นโรงเรียนที่ขึ้นกับเทศ
ต่าง... ประเทศทั้งหลาย... เราดู... ในตำบลเงินเจ้าของบ้าน... คือ... และ
ข้าพเจ้าจะขอยกตัวอย่างสำหรับเรื่องหนึ่ง... คือ... ข้าราชการที่เรียนวิชา
การหรือหนังสือสามัญ... ข้าราชการที่ไปอยู่ทุกแห่ง... ข้าราชการ
สำหรับคดี... มีเรื่องว่า... หรือโรงเรียน... ข้าราชการ
หนึ่งเดียว... แต่มีเจ้าพระมงกุฎเกล้าว่า... ศักดิ์... คนที่อื่น... ข้าราชการ

ไฟฟ้า ประปา อื่นนั้นต้องเสีย ที่เขาแจกก่อนมาพัก เพื่อที่จะสนับสนุนข้อ
 ของข้าพเจ้ากว่า ราษฎรหัวเมืองควรได้รับความสะดวก ถ้าหากว่า เราได้
 ภาษีจากคนกลางเมืองอย่างนี้แล้ว ส่วนหนึ่งควรบำรุง ต้องกันจากคน
 ประเทศที่เจริญของบารุงทั่วไป อย่างสำหรับเรา ราษฎรชานาเป็นกระตัก
 สั้นหลังต้องอยู่ในที่เปลี่ยวต่างๆ ถ้าหากว่า ได้เอาเงินแบ่งไว้ส่วนหนึ่งของงบ
 ประมาณ ประมาณร้อยละ ๓๐ หรือ ๒๐ เปอร์เซ็นต์ ซึ่งไม่บำรุงท้องที่ตาม
 ที่ต่าง ๆ ในบ้านเมืองเจริญชนทุกส่วนแล้ว ความเจริญก้าวหน้าของประเทศ
 จะก้าวไปเร็วกว่านี้มาก การที่บำรุงส่วนกลาง ข้าพเจ้าไม่ได้หมายความว่า
 ละเพราะกรุงเทพ ฯ กลางจังหวัด กลางอำเภอเมือง ราษฎรในที่เดียวกันให้ คือ
 ราษฎรที่อยู่กลางบ้างกลางค่อนกึ่งอยู่ในป่าอยู่ นั้นความเจริญขึ้น เพราะ
 เหตุผลดังนี้ จึงได้ขอเสนอไว้ให้เป็นแนว โขมบายของรัฐบาลที่จะต้องตั้งเงิน
 ภาษีบำรุงท้องที่ ดังที่เสนอมา และคงเห็นว่าเป็นเพียงแนว โขมบาย และ
 มีข้อชี้ให้เห็นได้ ไม่ไดมคิดว่าจะต้องทำเสมอไป เมื่อมีความจำเป็นโดยเหตุผล
 ต่าง ๆ ที่ยังทำไม่ได้ในขณะนี้ เพราะฉะนั้น ข้าพเจ้าขอให้สำนักงานพิจารณา
 เรืองนคด้วย

พระยาอุรุทรการยนิพนธ์ (กรมราชการ) : ตามที่ผู้มีประมุขิต

๒ บุคคลนี้ สำหรับท่านเจ้าคุณศรีธรรมราช ขอประทานโทษ ท่านคงเป็น
 ห่วงใยเหมือนอนกั ทานจึงใช้ถ้อยคำว่า "เงินใดแต่รัฐสภาจะได้นั้นผิดเป็น
 อย่างอื่น การบำรุงท้องที่คงให้เป็นไปตามที่เฉลี่ยไปบำรุงท้องที่เสียร้อย
 ละ ๒๒ หรือ ๓๐" อันนี้ ถ้าหากว่า จะนำไปตั้งที่เจ้าคุณศรีธรรมราช ท่าน
 เสนออีกพอจะเป็นไปได้ เพราะเหตุว่า ถึงอย่างไรก็ต้องไม่เชื่อว่ารัฐสภาอีกครึ่ง
 หนึ่ง แต่ว่า ถ้าจะกำหนดให้ท้ายก็ต้องไปอย่างนายอินทรา เสนอแล้ว ก็คงจะ
 เป็นไปไม่ได้ เพราะเหตุว่า ในคำว่า ภูมิภาค ที่ปรากฏความถูกต้องของคุณ
 อินทรา นี น่าจะหมายความว่าถึงจังหวัดต่างๆ นอกจากจังหวัดพระนคร ธนบุรี
 ความจริงคำว่า ภูมิภาค นี้ เป็นชื่อของการบริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งถ้าไม่

LIRT

ส่วนกลางแล้วก็เป็นส่วนภูมิภาค คำนี้จึงหมายความว่า ทุกท้องถิ่นในประเทศไทย แม้จะเป็นจังหวัดพระนคร หรือชนบทก็ตาม ก็ต้องถือความเป็นภูมิภาคเหมือนกัน เมื่อเช่นนั้นแล้ว เราจะกำหนดคงไปให้แน่นอนลงไปให้เป็นกฏรายตัวโดยถือจำนวนพลเมือง ก็เป็นสิ่งไม่สมควร แต่ว่า ตามญัตติของเจ้าคุณศรีธรรมราชาจะเป็นไปได้ แต่ว่า บัญญัติที่ว่า ในการเขียนรัฐธรรมนูญ จะเขียนอย่างไรจะได้อีกหรือไม่ เพราะถ้าเขียนดังนี้จะเป็นผลที่แปลกออกไปจากที่ไม่เขียนประการใด เราก็คือขอทราบอยู่แล้วว่า งบประมาณแผ่นดินนั้นได้มาตราอยู่มาตราบ้างในรัฐธรรมนูญว่า ต้องตราขึ้นเป็นพระราชบัญญัติ ซึ่งก็หมายความว่า งบประมาณแผ่นดินจะเป็นไปอย่างไรนั้นก็คงรัฐสภาอยู่แล้ว และเมื่อเช่นนั้นเราจะไปเขียนแต่การบำรุงท้องที่บอกว่าเป็นแต่รัฐสภาจะอนุมัติเป็นอย่างไรแล้ว ให้บำรุงท้องที่เท่านั้นเท่านี้ ในทางเขียนกฎหมายเขาก็ยังไม่เขียนอะไรเลย เมื่อบอกแล้วว่า งบประมาณต้องทำเป็นพระราชบัญญัติซึ่งตั้งอนุมัติจากรัฐสภาแล้ว แล้วมาตรานี้จะไปเขียนลงไปว่า เว้นแต่ถ้าจะมีมติเป็นอย่างอื่น แล้วจะบำรุงท้องที่เท่านั้นเท่านี้ ซึ่งอย่างไรก็ต้องอนุมัติรัฐสภาแล้ว นี่แหละความหมายที่เขียนลงไปเช่นนั้น กรรมการก็ควรรัฐสภา นอกจากจะเป็นการเขียนที่ไม่ถูกต้องแล้ว ผลในการปฏิบัติไม่เกิดอะไรทั้งสิ้น กรรมการจึงรัฐสภาในภายหลังบัญญัติไว้เช่นนั้น

ประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : หมดเวลาแล้ว มีผู้เสนอญัตติให้เพิ่มเวลาขึ้นอีก พระยาศรีธรรมราช ข้างแจ้งให้เพิ่มเวลา

พระยาศรีธรรมราช : ข้างจะอะไร ตามนั้นก็พอแล้ว

เลขาธิการสภาร่างรัฐธรรมนูญ : ข้างแจ้งขอเสนอญัตติเพิ่ม

การประชุมในเวลามาย ตั้งแต่วันที่ ๑๔ ถึง ๑๖ นาฬิกา สำหรับข้อของตัวที่ ๒๒ พฤศจิกายน พ.ร.บ. ฉบับพิเศษอีกเจ็ดฉบับ และตั้งเดือนกรกฎาคมที่ ๖ ขึ้นมาจน เป็นต้นไป ขอให้เพิ่มเวลาประชุมตอนบ่าย อีกอีกเวลาหนึ่งตลอดไป

ประธานสภาปฏิวัติรัฐธรรมนูญ : นายจางไจก๊ก

นายจางไจก๊ก : ข้าพเจ้ารู้สึกว่าการขอเพิ่มเวลาโดยกระชั้นชิดเป็นการพุ่มพวย เมื่อยาวนานเพิ่มเวลากลับเป็นอันพัช จนถึงเมื่อเช้านี้ทุกวัน ๆ ก็ขอเพิ่มเวลา ใครมีเหตุอะไรเดือดร้อนเสียการหมด ข้าพเจ้าไม่เห็นด้วย

ประธานสภาปฏิวัติรัฐธรรมนูญ : เหวซุงการ

นายหยต แสงอุทัย (เลขาธิการสภาปฏิวัติรัฐธรรมนูญ) :

สำหรับพวงนี้ไม่มีการประชุมฉุกเฉิน ถ้าหากว่า ถ้ามีการประชุมก็คงจะไปได้ ส่วนการเพิ่มวันจันทร์คืน คือวันจันทร์เดือนพฤษภาคม ๖ วันจากนั้นก็หวังว่า ไม่ขัดข้อง ก็กระทรวงแรงงานขอ เพื่อว่ากรณีการแปรญัตติจะได้พิจารณาแปรญัตติ แต่ต้องแปรญัตติเพียงอันนี้ กรณีขานการก็ถ้าขอจะไปได้

ประธานสภาปฏิวัติรัฐธรรมนูญ : ขุนคองชุง

ขุนคองชุงศึกษากร : ข้าพเจ้าคิดว่าของในเวลานี้ ย่างท่าทาง

เข้ามาผู้เกี่ยวข้องหนึ่ง คุณจางไจก๊ก ท่านคิดว่า เราเพิ่งเสนอบัญชีตามกฎหมาย จะประชุมวันพุธที่ ๖ มิถุนายน ๑๙๕๐ นานกว่า แม้ยังไม่ได้ใช้ญัตตินั้นเลยข้อหนึ่ง ในระหว่างเดือนพฤศจิกายน ข้าพเจ้าเคยเขียนหักหัวงไว้ ๒ วันระหว่างหย่าใหม่เคย ขอให้ใหม่เดือนหน้า แล้วประการสุดท้าย คือว่าในการที่มาเพิ่มกันในระหว่างนั้น มาประชุมกันก็ควรงานพอสมควร

ประธานสภาปฏิวัติรัฐธรรมนูญ : กังตงเตกาน ทวีพรเดชาชนน

พจน ข้าพเจ้าคิดว่า เวลาเราขอยุติกัน เวลามาเราเพิ่งเขียนเสร็จ เราได้ ๑๑ มาตราจากนั้น เราอ่านเข้าไปถึง ๆ จนเลยเป็นต้นพวกที่ลงหมื่น ที่ลงประชุมกันก็ตลอดถึง ๒ ยาม ๒ ชั่วโมง เว้นเพียงที่ ข้าพเจ้าขอขงขง พวงนี้เป็นซึ่งการเผชิญหน้าสภาไม่มีประชุม แล้วมันตายบัญญัติ แต่ว่าผู้สั่งการในเคยประชุมท่านก็เข้าชมนายชองแก๊งแล้ว เราทำไปยังมีอีกหลายมาตรา จะ

LIRT

๒๒๐๓

ต้องพูดกันมาก แล้ววันเดือนหน้าเราจะต้องเพิ่มวันตอนบ่าย ถ้าไม่เพิ่มวันพร
วันศุกร์ ไม่เพิ่มวันจันทร์ด้วย ก็ควรเพิ่มวันจันทร์ด้วย คงต้องวันจันทร์ ๒
ควรจะเพิ่มวันจันทร์ เพราะเพิ่มวันพร วันศุกร์แล้ว ชาวเขาเกรงว่าจะต้อง
๒ ยาม ๗ ชั่วโมง ถ้าไม่ทำเลยเวลาที่เราถนนขยับเต็มที่ ชาวเขาเกรงว่าจะ
ต้อง ๒ ยาม ๗ ชั่วโมง ถ้าเราไม่ขยับแล้วเลยแต่เวลา

นายจิงใจภักดิ์ : ความจริงเวลาเราถนัดไป ขอให้ท่านไปรด
ดูในหัวแปรงยุติคดีกันด้วยที่ ๓ นี้ ตั้งแต่มาตรา ๑๐ ไปแล้วมีความจำเป็น
ใครแปรงยุติ แล้วอยู่ที่ ๕ ยังวางอีกเยอะแยะ บางที่ถึง ๑๐ ความสำคัญ
ขอให้ท่านก็คิดถึงอย่างนี้ เวลาเราพิจารณาไปมากแล้ว เขาใจเดือนหน้าก็ขอ
พูดกันใหม่ดีกว่า ไม่ต้องรอปรับ

ประธานสภาวาระรัฐธรรมนูญ : ท่านอย่าลืมว่า เรามีสถาปัตยกรรม
กันไว้แล้ว ชาวเขาขอมีที่ประชุม ท่านผู้ใดเห็นว่า ควรจะเพิ่มเวลาขึ้นตาม
ที่ผู้แปรงยุติเสนอ คือจะเพราะวันของการทำงานตอนบ่าย และตั้งแต่วันจันทร์
ที่ ๒ เดือนหน้าเป็นต้นไป เพิ่มตอนบ่าย ท่านผู้ใดเห็นด้วย โปรดประชุมขึ้น
มีสมาชิกยกมือ ๑๒ คน

ประธานสภาวาระรัฐธรรมนูญ : ผู้ใดไม่เห็นด้วย โปรดประชุมขึ้น
มีสมาชิกยกมือ ๕ คน

ประธานสภาวาระรัฐธรรมนูญ : เป็นขอหาวันของการทำงาน
เพิ่มพิเศษตอนบ่าย และตั้งแต่วันที่ ๒ ธันวาคมเป็นต้นไป เพิ่มตอนบ่าย
วันจันทร์ที่ก่อนจันทร์ หกเวลาแล้ว เลิกประชุม

เลิกประชุมเวลา ๑๒.๐๕ นาฬิกา

๒๗๖

LIRT

Legislative Institutional Repository of Thailand

คณะกรรมการตรวจรายงานการประชุมสภาวิจัยธรรมนุญ

นายเกษม บุญศรี (ประธานกรรมการ)	นายเจริญ บัณฑิตโร ผู้ตรวจรายงาน
ขุนทรงฤทธิศักดิ์ษากร (เลขาธิการกรรมการ)	นายประเสริฐ บัณฑิตคุณซ์ ,,
พ.ต. ก้าน จำนงภูมิเวท	นายประสิทธิ์ ศิริสุชาติ ,,
นายบุญเท่ง ทองสวัสดิ์	นายสุรินทร์ ถังตากร ,,
หลวงองค์คณาภิรักษ์	นายฉันทน์ จิตวงถัก ,,
น.อ. พระยาศรวิชัยพิพัฒน์ ร.น.	นายศิริ มนต์ไตรเวศย์ ,,
ขุนประเสริฐศุภมาตรา	นางสาวอรวิรัตน์ ต้นบุญ ,,
นายอินทร สิงห์เนตร	นายเด็ก จารุณี ,,
นายจงใจภักดิ์	นางโสมเดชา ถังตากร ,,
นายเกษม คำวงมุต	นายพิพัฒน์ เถระโรตติ ,,
	นายสอง เขียวพงศ์ ,,
	นางสาวฉันทนา ชามบ่อม ,,
	นางสาวมานิต ศตะกูระมะ ,,
	นายโชค คุปตะวาทิน ,,
	นายอุดม พตยตั้งวาศย์ ,,
	นายประภักดิ์ จินตามัย ,,
	นายวิจิตร นัตะไพจิตร ,,
	นายสมชาย ศุภรังสิต ,,

นายหยุด แสงอุทัย
เลขาธิการสภาวิจัยธรรมนุญ

ศรีธรรมมาธิเบศ

ประธานสภาวิจัยธรรมนุญ

LIRT